

BYGGÐASTOFNUN

Byggðastofnun

Árshlutauppgjör janúar - júní 2024

Sauðarmýri 2
550 Sauðárkrókur

Kt. 450679-0389

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra.....	1
Könnunaráritun óháðs endurskoðanda.....	6
Yfirlit um afkomu.....	8
Efnahagsreikningur.....	9
Sjóðstreymi.....	10
Yfirlit um breytingu eigin fjár.....	12
Skýringar.....	13

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Hlutverk

Um stofnunina gilda lög um Byggðastofnun nr. 106/1999 og reglugerð nr. 347/2000. Hlutverk Byggðastofnunar er að efla byggð og atvinnulíf með sérstakri áherslu á jöfnun tækifæra allra landsmanna til atvinnu og búsetu. Í samræmi við hlutverk sitt undirbýr, skipuleggur og fjármagnar stofnunin verkefni og veitir lán með það að markmiði að treysta byggð, efla atvinnu og stuðla að nýsköpun í atvinnulífi. Stofnunin skipuleggur og vinnur að atvinnuráðgjöf í samstarfi við landshlutasamtök sveitarfélaga, sveitarfélög og aðra haghafa. Byggðastofnun fylgist með þróun byggðar í landinu, m.a. með gagnasöfnun og rannsóknum. Stofnunin getur gert eða látið gera áætlanir um þróun byggðar og atvinnulífs í þeim tilgangi að treysta búsetu og atvinnu í byggðum landsins. Byggðastofnun annast framkvæmd laga um pósthjónustu og hefur með henni eftirlit eins og nánar er kveðið á um í lögum.

Rekstur tímabilið janúar - júní 2024

Árshlutareikningur Byggðastofnunar fyrir tímabilið janúar - júní 2024 er fyrsti árshlutareikningur stofnunar sem er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Samkvæmt rekstrarreikningi var afkoma jákvæð um 1.090 m.kr. en til samanburðar var afkoma jákvæð um 285 m.kr. á sama tímabili 2023. Eigið fé í lok júní 2024 samkvæmt efnahagsreikningi var 5.789 milljónir króna. Eiginfjárlutfall samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki var 24,64% en var 22,64% í lok árs 2023.

Efnahagur stofnunarinnar nam í lok júní 2024 28.393 milljónum króna og hefur hækkað um 3.057 milljónir króna frá árslokum 2023. Stærsti einstaki liðurinn á eignahlíð efnahagsreiknings eru útlán til viðskiptavina og námu þau 24.238 milljónum króna og höfðu hækkað um 2.166 milljónir króna frá árslokum 2023. Handbært fé í lok júní 2024 nam 1.737 milljónum króna, en var 927 milljónir króna í árslok 2023. Lántökur og skuldabréfaútgáfur námu 21.340 milljónum króna og höfðu hækkað um 1.439 milljónir króna á tímabilinu. Aðrar skuldir námu 1.264 milljónum króna og höfðu hækkað um 527 milljónir króna. Ný útlán á tímabilinu janúar - júní 2024 námu 1.895 milljónum króna á móti 987 milljónum króna á sama tímabili 2023.

Samkvæmt 84. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki skal eiginfjárgrunnur í heild nema að lágmarki 8% af áhættugrunni, en í lok júní 2024 var eiginfjárlutfall stofnunarinnar eins og að ofan greinir 24,64%. Skv. breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem samþykkt voru á Alþingi 15. júní 2022 og tóku gildi 1. júlí 2022 gildir X. kafli um eiginfjáruka ekki um Byggðastofnun og er stofnunin því undanþegin kröfum um sveiflujöfnunar- og verndunarauka frá þeim tíma.

Innleiðing IPSAS

Í tengslum við upptöku IPSAS reikningskilastaðalsins hefur stofnunin unnið að gerð nýs virðisrýrnunarlíkans til að uppfylla kröfur staðalsins. Vinna við gerð líkansins og innleiðing þess hefur tekið lengri tíma en til stóð, en um viðamikil verkefni er að ræða sem ekki er að fullu lokið. Gerð líkansins er lokið en prófanir og úttekt á virkni þess mun fara fram núna á haustmánuðum. Mögulega getur við yfirferð líkansins komið í ljós að tekjufærsla ársins eigi við fyrri ár og gætu því samanburðarfjárhæðir breyst í ársuppgjöri.

Stjórnarhættir

Skv. 3. gr. laga um Byggðastofnun skipar ráðherra á ársfundi sjö menn í stjórn Byggðastofnunar til eins árs í senn og sjö menn til vara. Á ársfundi stofnunarinnar 17. apríl 2024 skipaði innviðaráðherra nýja stjórn sem sitja skal fram að næsta ársfundi en þó ekki lengur en til 1. júlí 2025. Í stjórnina voru skipuð Óli Halldórsson stjórnarformaður, Guðný Hildur Magnúsdóttir, varaformaður, Halldóra Kristín Hauksdóttir, Haraldur Benediktsson, Karl Björnsson, María Hjálmarsdóttir og Oddný Árnadóttir. Á sama tíma voru sjö varamenn skipaðir, þau Álfhildur Leifsdóttir, Sigrún Birna Steinarsdóttir, Rúnar Þór Guðbrandsson, Lilja Björg Ágústsdóttir, Valgerður Rún Benediktsdóttir, Valgarður Lyngdal Jónsson og Jónína Björk Óskarsdóttir. Ráðherra skipar formann og varaformann og ákveður þóknun stjórnar. Fjármálaeftirlit SÍ metur hæfi stjórnarmanna skv. 52. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Á tímabilinu janúar - júní 2024 hefur stjórn Byggðastofnunar haldið átta stjórnarfundi. Fundargerðir stjórnar eru birtar á heimasíðu stofnunarinnar, en úr þeim útgáfum eru fjarlægðar allar upplýsingar sem falla undir 58. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Stjórn samþykkti stjórnháttaryfirlýsingu 1. nóvember 2023. Er yfirlýsingin birt á heimasíðu stofnunarinnar.

Í 4. gr. laga um Byggðastofnun er nánar kveðið á um verkefni stjórnar. Stjórn hefur sett sér reglur um störf sín og voru þær síðast endurskoðaðar 24. nóvember 2023.

Stjórn Byggðastofnunar leitast við að viðhalda góðum stjórnunarháttum og hefur sett sér reglur um störf stjórnar auk siðareglna fyrir starfsfólk og stjórn. Þá hafa verið settar starfsreglur fyrir endurskoðunarnefnd og stjórn hefur skilgreint hlutverk regluvarðar. Hjá stofnuninni starfar lánanefnd sem fjallar um allar lánsúmsóknir, sölu fullnustueigna og hlutafjár auk þess að gera tillögu til stjórnar um sölu hlutabréfa, fullnustueigna og afgreiðslu lánamála yfir sínum heimildamörkum. Þá eru til staðar hjá stofnuninni aflamarksnefnd, áhættumatsnefnd, vanskilafundur og öryggisnefnd sem settar hafa verið verklagsreglur um. Verklagsreglur um útlánastarfsemi, fjármála- og eignaumsýslu er m.a. kveðið á um heimildir lánanefndar. Voru reglurnar síðast uppfærðar og samþykktar af stjórn á fundi hennar 19. febrúar 2021.

Í umboði stjórnar starfar endurskoðunarnefnd sem hefur lögbundið eftirlitshlutverk með endurskoðun stofnunarinnar. Endurskoðunarnefnd skal aðstoða stjórn við að uppfylla skyldur sínar með því að starfa sem óháður og hlutlægur aðili sem hefur eftirlit með reikningsskilaferli stofnunarinnar og innra eftirliti hennar ásamt störfum ytri og innri endurskoðenda stofnunarinnar eins og nánar er tilgreint í verklagsreglum hennar og í samræmi við 108. gr. b. laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórn ber ábyrgð á skipun endurskoðunarnefndar og skal nefndin svara beint til stjórnar. Hún skal skipuð þremur aðilum eigi síðar en mánuði eftir aðalfund. Nefndarmenn skulu vera óháðir endurskoðanda eða endurskoðendum Byggðastofnunar og meirihluti nefndarmanna skal jafnframt vera óháður Byggðastofnun. Á fundi stjórnar 6. júní 2024 voru Ágústa Katrín Guðmundsdóttir, Ása Kristbjörg Karlsdóttir og María Hjálmarsdóttir skipuð í endurskoðunarnefnd Byggðastofnunar til eins árs og Halldóra Kristín Hauksdóttir til vara.

Stjórn skipar regluvörð samkvæmt erindisbréfi og kemur regluvörður að lágmarki einu sinni á ári fyrir stjórn og kynnir skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyra. Þá hefur stjórn einnig skipað persónuverndarfulltrúa skv. erindisbréfi.

Ríkisendurskoðun ber ábyrgð á endurskoðun Byggðastofnunar skv. 4. gr. laga um Ríkisendurskoðun og endurskoðun ríkisreikninga nr. 46/2016. Ríkisendurskoðun fól PricewaterhouseCoopers ehf. í kjölfar útboðs að sjá um endurskoðun á ársreikningi Byggðastofnunar í umboði sínu rekstrarárin 2018-2024.

Byggðastofnun er undanþegin rekstri á innri endurskoðunardeild skv. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2012. Árið 2016, í kjölfar útboðs, samdi Byggðastofnun við KPMG um að sjá um innri endurskoðun Byggðastofnunar á árunum 2016-2020. Árið 2020 var samningurinn við KPMG framlengdur til ársins 2025.

Verkefni forstjóra eru nánar tilgreind í 5. gr. laga um Byggðastofnun og í erindisbréfi ráðherra.

Stofnunin skiptist í fjögur svið, fyrirtækjasvið, lögfræðisvið, rekstrarsvið og þróunarsvið. Fjöldi starfsmanna í lok júní var 27 í jafnmörgum stöðugildum.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Áhættustýring

Skv. niðurstöðu Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2015 er Byggðastofnun undanþegin starfrækslu áhættunefndar sbr. 5 mgr. 78 gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Vegna þessarar undanþágu þá hvíla starfsskyldur áhættunefndar sem mælt er fyrir um á stjórn Byggðastofnunar.

Skv. 11. gr. laga um Byggðastofnun skal fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar vera að varðveita eigið fé að raungildi og takmarkar það áhættuvilja hennar, en stjórn stofnunarinnar ákveður viðunandi áhættu. Núgildandi áhættustefna Byggðastofnunar var staðfest af stjórn í desember 2023.

Áhættustýring og virkt innra eftirlit er ein af meginstoðum ábyrgs reksturs stofnunarinnar. Byggðastofnun hefur skilgreint helstu áhættuþætti í rekstri sínum. Þeir eru útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, markaðsáhætta, gengisáhætta, vaxtaáhætta, uppgreiðsluáhætta, verðbólguáhætta, lausafjáraáhætta, útstreymisáhætta, seljanleikaáhætta, rekstraráhætta, upplýsingatækniáhætta, pólitísk og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta.

Virkt innra eftirlit er hjá stofnuninni og hafa flestir ferlar verið skráðir. Þessir ferlar og áhættuþættir eru metnir reglulega. Hafa úttektir sýnt fram á að skilgreindar eftirlitsaðgerðir eru virkar.

Í samræmi við 78. grein laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki hefur verið skipaður sérstakur umsjónarmaður áhættustýringar hjá Byggðastofnun og gilda um störf hans reglur um umsjónarmann áhættustýringar sem samþykktar voru af stjórn í janúar 2023. Hefur umsjónarmaður áhættustýringar beinan og milliliðalausán aðgang að stjórn Byggðastofnunar og flytur skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyrja einu sinni á ári auk þess að leggja fyrir stjórn ársfjórðungslega áhættuskýrslu.

Fjármögnun

Skv. Fjárlögum 2024 sem samþykkt voru á Alþingi í lok árs 2023 hefur Byggðastofnun 3.000 m.kr. lántökuheimild á árinu 2024. Stofnunin nýtti sér 2.000 m.kr. af heimildinni með lántöku hjá Endurlánum ríkissjóðs á tímabilinu.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf samkvæmt 66. gr. d laga nr. 3/2006 um ársreikninga

Byggðastofnun telst til eininga tengdum almannahagsmunum eins og hugtakið er skilgreint í lögum um ársreikninga nr. 3/2006, með síðari breytingum.

Stjórn Byggðastofnunar hefur sett sér starfsreglur eins og að framan greinir, þar er m.a. kveðið á um að stjórnarformanni í Byggðastofnun sé óheimilt að taka að sér önnur störf fyrir stofnunina en þau sem teljast eðlilegur hluti starfa hans sem stjórnarformanns.

Stjórnarmaður skal ekki taka þátt í meðferð máls er varðar viðskipti hans sjálfs, fyrirtækis sem hann á virkan eignarhlut í, situr í stjórn, er í forsvari fyrir, er starfsmaður við eða á verulegra hagsmuna að gæta í eða telst að öðru leyti innherji í, svo og varðandi samkeppnisaðila slíkra fyrirtækja. Sama gildir um þátttöku í meðferð máls sem tengist aðila sem er venslaður stjórnarmanni persónulega eða fjárhagslega. Aðalmenn og varamenn í stjórn Byggðastofnunar, eða fyrirtæki sem þeir eiga eða eru í forsvari fyrir, skulu ekki sækja um lán og/eða styrki hjá stofnuninni. Öll önnur viðskiptaerindi stjórnarmanna og/eða varamanna, og fyrirtækja sem þeir kunna að eiga eða vera í forsvari fyrir skulu lögð fyrir stjórn.

Stjórn samþykkti stefnu um mat á hæfi stjórnar og forstjóra Byggðastofnunar á fundi 24. nóvember 2023. Tilgangur þessarar stefnu er að tryggja að Byggðastofnun uppfylli á hverjum tíma kröfur viðeigandi laga, reglna, viðmiða og leiðbeininga um mat á hæfi stjórnarmanna og forstjóra Byggðastofnunar að teknu tilliti til eðlis, umfangs og flækjustigs reksturs, til þess meðal annars að framfylgja viðmiðum um góða stjórnarhætti og auka trúverðugleika stofnunarinnar.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Stjórn Byggðastofnunar samþykkti siðareglur á fundi 1. nóvember 2023 sem gilda um stjórn og starfsmenn. Siðareglur minna starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar og aðra þá sem starfa í umboði hennar á víðtækar og strangar siðferðiskröfur sem gerðar eru til þeirra og stuðla þannig að því að efla það traust og þann trúverðugleika sem stofnuninni er nauðsynlegt að hafa.

Byggðastofnun fylgir lögum, reglum og samningum sem snerta jafnréttismál og gilda á hverjum tíma. Byggðastofnun er vinnustaður þar sem starfsfólk er metið á eigin forsendum, hefur jafna möguleika og sömu réttindi í starfi og til starfsframa. Jafnréttisáætlun Byggðastofnunar er ætlað að stuðla að jöfnum rétti og stöðu kynja innan stofnunarinnar og samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða í starfi og stefnumótun Byggðastofnunar. Jafnréttisáætlun Byggðastofnunar nær til allrar starfsemi hennar.

Í lok árs 2023 veitti Jafnréttisstofa Byggðastofnunar heimild til að nota jafnlaunamerkið árin 2024-2027. Í því fólst staðfesting á að Byggðastofnun hafi fengið vottun á jafnlaunakerfi sínu samkvæmt jafnlaunastaðli ÍST 85:2012 og uppfyllti öll skilyrði staðalsins. Með því er staðfest að launaákvæðanir séu kerfisbundnar, að fyrir hendi sé jafnlaunakerfi samkvæmt kröfum jafnlaunastaðals og að reglubundið er fylgst með því hjá stofnuninni að starfsfólk sem vinnur sömu eða jafnverðmæt störf hafi sambærileg laun óháð kynferði.

Byggðastofnun hefur sjálfbæra þróun og vernd umhverfisins að leiðarljósi í öllu sínu starfi. Á þann hátt leggur Byggðastofnun sitt af mörkum til að mæta þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum. Umhverfis- og samfélagsstefna og framkvæmd hennar er liður í daglegu starfi Byggðastofnunar til að draga úr álagi á umhverfið, auka gæði og vekja áhuga á innra umhverfisstarfi og samfélagslegri ábyrgð. Stefnan tekur til allrar starfsemi Byggðastofnunar.

Byggðastofnun er að byrja að stíga sín fyrstu skref í að uppfylla kröfur laga nr. 25/2023 um upplýsingagjöf um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar og reglugerð ESB nr. 2020/852. Stofnunin hefur sett sér loftslagsstefnu og umhverfis og samfélagsstefnu eins og áður segir. Stofnunin býður upp á lánaflökk sem kallast Græn lán. Lán þessi eru veitt til verkefna sem með einum eða öðrum hætti stuðla að umhverfisvernd, s.s. nýtingu endurnýjanlegra orkugjafa (smávirkjana, vatns-, vind- og sólarorku, lífgas), bættrar orkunýtni (í iðnaði, húsnæði og í samgöngum), mengunarvarna, bættrar auðlindanotkunar (söfnun úrgangs, meðhöndlun, endurvinnsla, endurnotkun, orkuvinnsla, meðferð spilliefna), lífrænnar matvælaframleiðslu o.s.frv. Í lok júní 2024 voru kröfuvirði Grænna lána 443 m.kr. Byggðastofnun stefnir að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda um samtals 30% miðað við árið 2019. Byggðastofnun stefnir að því að kolefnisjafna þá losun sem eftir stendur frá árinu 2020. Byggðastofnun mun fyrst og fremst leggja áherslu á að draga úr losun í rekstri en einnig kolefnisjafna alla eftirstandandi losun með t.d. samning um skógrækt hjá viðurkenndum aðila eða kaupum á vottuðum kolefniseiningum.

Byggðastofnun tekur þátt í verkefninu Græn skref í ríkisrekstri og hefur lokið þremur af fimm skrefum

Áhrif náttúruhamfara á Reykjanesskaga

Byggðastofnun hefur metið áhrif náttúruhamfaranna í Grindavíkurbæ á rekstur og efnahag stofnunarinnar og telur að þau hafi ekki áhrif á rekstur stofnunarinnar. Nánar er fjallað um áhrifin og viðbrögð stofnunarinnar í skýringu 23 í árshlutareikningnum.

Framtíðarhorfur

Eiginfjárstaða stofnunarinnar er sterk og gefur henni færi á að vera öflugur bakhjarl í landsbyggðunum.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Yfirlýsing stjórnar og forstjóra

Árshlutareikningurinn er gerður samkvæmt lögum nr. 123/2015 um opinber fjármál. Hann er gerður á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS) sem eru í gildi í lok júní 2024.

Samkvæmt bestu vitneskju er það álit okkar að árshlutareikningurinn gefi glögga mynd af eignum og skuldum, fjárhagsstöðu og afkomu Byggðastofnunar janúar - júní 2024 í samræmi við ákvæði í lögum um opinber fjármál.

Jafnframt er það álit okkar að árshlutareikningurinn og skýrsla stjórnar og forstjóra geymi glögg yfirlit um þróun og árangur í rekstri stofnunarinnar, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem stofnunin býr við.

Stjórn Byggðastofnunar og forstjóri fjölluðu um árshlutareikninginn fyrir tímabilið janúar - júní 2024 á fundi þann 29. ágúst 2024 og staðfestu hann með undirritun sinni.

Vestmannaeyjum, 29. ágúst 2024

Óli Halldórsson, formaður

Guðný Hildur Magnúsdóttir

Halldóra Kristín Hauksdóttir

Haraldur Benediktsson

Karl Björnsson

María Hjálmarsdóttir

Oddný Árnadóttir

Arnar Már Elíasson, forstjóri

Könnunaráritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og forstjóra Byggðastofnunar

Inngangur

Við höfum kannað meðfylgjandi árshlutareikning Byggðastofnunar fyrir tímabilið 1. janúar til 30. júní 2024. Árshlutareikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar og forstjóra, yfirlit um afkomu, efnahagsreikning, sjóðstreymi, yfirlit um breytingu eigin fjár og skýringar. Stjórnendur eru ábyrgir fyrir gerð og framsetningu árshlutareikningsins í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS"). Ábyrgð okkar felst í þeirri ályktun sem af könnun okkar leiðir.

Umfang könnunar

Könnun okkar var unnin í samræmi við alþjóðlegan staðal ISRE 2410, sem fjallar um könnun óháðs endurskoðanda á árshlutareikningum. Slík könnun felur í sér fyrirspurnir, einkum til starfsmanna sem eru ábyrgir fyrir fjármálum og reikningsskilum stofnunarinnar ásamt greiningum á hinum ýmsu liðum reikningsskilanna og öðrum könnunaraðgerðum. Könnun felur ekki í sér jafn viðtækar aðgerðir og endurskoðun sem unnin er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla og er því ekki víst að við fáum vitneskju um öll mikilvæg atriði sem gætu komið í ljós við endurskoðun. Þar af leiðandi látum við ekki í ljós álit um endurskoðun.

Grundvöllur ályktunar með fyrirvara

Afskriftareikningur útlána til viðskiptavina að fjárhæð 683 (2023: 1.096) millj. kr. er færður í efnahagsreikning til lækkunar á útlánnum og framlag í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna að fjárhæð kr. 464 milljónir tekjufærsla er færð í rekstrarreikning. Á árinu 2022 var Byggðastofnun endurflokkuð í A-2 hluta ríkissjóðs með breytingu á lögum um opinber fjármál nr. 123/2015 og varð við það að fara inn í samstæðureikningsskil ríkisins. Samkvæmt lögum um opinber fjármál eiga reikningsskil fyrir A-hluta að vera gerð á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS).

Byggðastofnun er að innleiða IPSAS og einn liður í innleiðingu er endurmat afskriftareiknings útlána. Fjárhæð afskriftareiknings á hverjum tíma er metinn í samræmi við vænt útlánatöp, þar sem tekið er tillit til liðinna atburða, núverandi ástands og spá um efnahagsleg skilyrði í framtíðinni, út frá áreiðanlegum og nærtækum upplýsingum. Matið endurspeglar núvirði fjárvöntunar vegna mögulegra vanefnda, annaðhvort vegna atburða sem verða á næstu 12 mánuðum frá reikningsskiladegi eða vegna allra atburða sem verða á líftíma fjáreignar, eftir því hvort veruleg aukning hefur átt sér stað á útlánaáættu fjáreignar á reikningsskiladegi samanborið við þá útlánaáættu sem var við upphaflega færslu hennar í bókhaldi. Við útreikning væntra útlánatapa er tekið tillit til tímavirðis peninga og breytilegra sviðsmynda um framtíðarhorfur. Byggðastofnun hefur innleitt líkan sem heldur utan um útreikninga á afskriftareikningi útlána.

Eins og fjallað er um í skýringu 22 í árshlutareikningnum hefur Byggðastofnun færð afskriftir á afskriftareikning útlána samkvæmt þessu líkani en við endurskoðun 2023 komu upp annmarkar á inntaki gagna í líkani. Þar sem inntak, réttmæti og heild inntaksgagna var ekki áreiðanlegt í líkan afskriftareiknings útlána þann 31. desember 2023 gátum við ekki aflað nægjanlegra og viðeigandi endurskoðunargagna varðandi afskriftareikning útlána og framlag í afskriftareikning. Við könnun 2024 er óbreytt staða, þar af leiðandi höfum við ekki getað kannað með fullnægjandi hætti ofangreindar fjárhæðir og þar með ályktað um þær.

Vakin er athygli á því að samanburðarfjárhæðir í rekstarreikningi eru gerðar í samræmi við lög um ársreikninga, sbr. skýring 2 (a). Fjárhæðirnar eru því ekki samanburðarhæfar við rekstarreikning tímabilsins.

Könnunaráritun óháðs endurskoðanda

Ályktun með fyrirvara

Við könnun okkar, ef frá eru talin áhrif þeirra atriða sem lýst er í fyrri málsgrein um grundvöll ályktunar með fyrirvara, kom ekkert fram sem bendir til þess að meðfylgjandi árslutareikningur gefi ekki glögga mynd af afkomu stofnunarinnar á tímabilinu, efnahag hennar 30. júní 2024 og breytingu á handbæru fé á tímabilinu, í samræmi við alþjóðlega reikningskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Reykjavík, 29. ágúst 2024

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
lögiltur endurskoðandi

Yfirlit um afkomu

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

		2024	2023*
	Skýr.	janúar - júní	janúar - júní
Vaxtatekjur			
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánnum til viðskiptavina.....		1.498.448	1.376.562
Vaxtatekjur af bankainnstæðum.....		25.318	35.895
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum.....		9.967	0
		<u>1.533.732</u>	<u>1.412.457</u>
Vaxtagjöld			
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum.....		763.049	855.328
		<u>763.049</u>	<u>855.328</u>
	Hreinar vaxtatekjur	<u>770.683</u>	<u>557.129</u>
Aðrar rekstrartekjur			
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum.....	6	226.000	228.400
Gengismunur.....	7	2.541	(1.956)
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa.....		36.023	4
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélaganna.....		52.434	8.494
Tekjur af fullnustueignum.....	13	0	3.283
Aðrar tekjur.....	8	109.365	102.084
		<u>426.363</u>	<u>340.309</u>
	Hreinar rekstrartekjur	<u>1.197.046</u>	<u>897.437</u>
Önnur rekstrargjöld			
Veitt framlög til atvinnuráðgjafa.....		120.250	122.200
Veittir aðrir styrkir.....		87.025	69.500
Laun og launatengd gjöld.....	3,4	228.589	232.740
Annar rekstrarkostnaður.....		121.071	93.183
Rekstrarkostnaður fullnustueigna.....	13	1.788	2.047
Endurmat fullnustueigna.....		0	17.233
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna.....	15	12.177	12.177
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna.....	22	(464.170)	63.158
		<u>106.729</u>	<u>612.239</u>
	Afkoma ársins	<u>1.090.317</u>	<u>285.198</u>

* Þar sem það hefur átt við hefur samanburðarfjárhæðum verið breytt til þess að gæta samræmis við breytingu á framsetningu þessa árs.

Efnahagsreikningur

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

		30.6.2024	31.12.2023
		<i>Skýr.</i>	
Eignir			
Handbært fé.....	9	1.737.413	926.930
Markaðsskuldabréf.....	10	349.979	340.013
Aðrar kröfur.....		10.424	25.296
Hlutabréf.....	11	317.846	285.687
Fullnustueignir.....	13	10	10
Hlutdeildarfélag.....	12	969.649	904.568
Útlán til viðskiptavina.....	14	24.237.725	22.071.447
Varanlegir rekstrarfjármunir.....	15	769.619	781.796
		28.392.666	25.335.747
Eignir samtals			
Skuldir og eigið fé			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	16	21.340.487	19.901.162
Óráðstöfuð framlög.....		856.557	529.287
Aðrar skuldir.....		406.966	206.960
		22.604.010	20.637.408
Skuldir samtals			
Eigið fé			
Eiginfjárframlag.....		7.800.000	7.800.000
Uppsöfnuð afkoma.....	2,17	(2.011.344)	(3.101.661)
		5.788.656	4.698.339
Eigið fé samtals			
		28.392.666	25.335.747
Skuldir og eigið fé samtals			

Sjóðstreymi

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	Skýr.	2024 janúar - júní	2023* janúar - júní
Rekstrarhreyfingar			
Afkoma tímabilsins.....		1.090.317	285.198
Rekstrariðir sem hafa ekki áhrif á handbært fé:			
Hreinar vaxtatekjur.....		(770.683)	(557.129)
Gengismunur.....		(2.541)	(1.956)
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa.....		(36.023)	(4)
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarféлага.....		(52.434)	(8.494)
Endurmat fullnustueigna.....		0	(17.233)
Hagnaður af sölu hlutabréfa.....		(581)	0
Afskriftir rekstrarfjármuna.....	15	12.177	12.177
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna.....	13	(464.170)	63.158
		<u>(223.938)</u>	<u>(224.283)</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:			
Afborganir útlána.....		797.102	892.030
Veitt lán.....		(1.894.980)	(986.999)
Kaup og sala fullnustueigna.....		0	(44.133)
Aðrar kröfur.....		(14.872)	74.381
Aðrar skuldir.....		200.006	57.505
Óráðstöfuð framlög.....		327.270	28.422
		<u>(809.412)</u>	<u>(203.077)</u>
Innborgaðir vextir.....		888.158	932.526
Greiddir vextir.....		(520.968)	(469.362)
Móttekinn arður.....		5.134	3.240
		<u>(437.088)</u>	<u>263.327</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Markaðsskuldabréf.....		0	0
Hlutabréf.....		(8.202)	0
Varanlegir rekstrarfjármunir.....		0	0
		<u>(8.202)</u>	<u>0</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
Afborganir af lántökum.....		(723.628)	(674.664)
Nýjar lántökur.....		1.983.925	0
		<u>1.260.297</u>	<u>(674.664)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		815.007	(411.337)
Gengismunur á handbæru fé.....		(4.524)	(20.273)
Handbært fé í ársbyrjun		926.930	1.686.337
Handbært fé í lok ársins.....		<u>1.737.413</u>	<u>1.254.727</u>

Fjárfestingarhreyfingar án greiðsluáhrifa

Sala fullnustueigna og lánveiting fyrir söluverð.....	23.000	36.900
---	--------	--------

Fjármögnunarhreyfingar án greiðsluáhrifa

Uppgreiðsla eldri lántöku með nýrri lántöku.....	0	0
--	---	---

* Þar sem það hefur átt við hefur samanburðarfjárhæðum verið breytt til þess að gæta samræmis við breytingu á framsetningu þessa árs

Yfirlit um breytingu eigin fjár

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	Skýr.	Eiginfjár- framlag	Uppsöfnuð afkoma	Eigið fé samtals
Eigið fé 1. janúar 2023.....		7.800.000	-3.805.161	3.994.839
Afkoma ársins 2023.....			703.500	703.500
Eigið fé 31. desember 2023.....		<u>7.800.000</u>	<u>(3.101.661)</u>	<u>4.698.339</u>
Afkoma janúar - júní 2024.....			1.090.317	1.090.317
Eigið fé 30. júní 2024.....		<u>7.800.000</u>	<u>(2.011.344)</u>	<u>5.788.656</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

1. Upplýsingar um stofnunina

Byggðastofnun er lánastofnun, kt. 450679-0389 og er megin starfsemi stofnunarinnar fólgin í útlánum og öðrum fjárhagslegum stuðningi auk þess að fylgjast með þróun byggðar á Íslandi, annast framkvæmd laga um pósthjónustu og hafa eftirlit með pósthjónustu. Lögheimili stofnunarinnar er að Sauðármýri 2, 550 Sauðárkróki.

2. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

(a) Yfirlýsing um samræmi

Árshlutareikningurinn er gerður samkvæmt lögum nr. 123/2015 um opinber fjármál. Hann er gerður á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS") sem voru í gildi í árslok 2023. Þar sem það hefur átt við hefur samanburðarfjárhæðum verið breytt til þess að gæta samræmis við breytingu á framsetningu þessa árs. Samanburðarfjárhæðir í rekstrarreikningi og sjóðsstreymi eru í samræmi við lög um ársreikninga.

Stjórn og forstjóri Byggðastofnunar staðfestu árshlutareikninginn þann 29. ágúst 2024.

(b) Grundvöllur reikningsskilanna

Árshlutareikningurinn er gerður á grundvelli kostnaðarverðs, að undanskildum færslu hlutabréfa á gangvirði. Árshlutareikningurinn er í íslenskum krónum og allar fjárhæðir eru sýndar í þúsundum króna, nema þar sem annað er tilgreint.

(c) IPSAS-staðlar sem hafa verið gefnir út en ekki tekið gildi

Nokkrir IPSAS-staðlar hafa verið gefnir út en hafa ekki tekið gildi fyrir reikningsárið sem hófst 1. júní 2024. Þessum stöðlum var ekki beitt við gerð árshlutareiknings Byggðastofnunar fyrir árið 2024. Vinna við að meta áhrif þeirra er í gangi en er ekki lokið. Staðlarnir eru eftirfarandi:

- IPSAS 43 *Leigusamningar* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 44 *Fastafjármunir til sölu og aflögð starfsemi* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 45 *Varanlegir rekstrarfjármunir* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 46 *Mat og mælikvarðar* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 47 *Tekjur* (gildir frá 1. janúar 2026);
- IPSAS 48 *Tilfærsluútgjöld* (gildir frá 1. janúar 2026);
- IPSAS 49 *Eftirlaunasjóðir* (gildir frá 1. janúar 2026).

(d) Reikningshaldslegt mat og ákvarðanir

Við gerð þessara reikningsskila hafa stjórnendur tekið ákvarðanir sem byggja á mati og gefnum forsendum sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda sem fram koma í reikningsskilunum. Stjórnendur byggja mat sitt á fyrri reynslu og öðrum þáttum sem taldir eru skynsamlegir miðað við aðstæður, en endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur þess eru í stöðugri endurskoðun hjá stjórnendum. Breytingar á reikningshaldslegu mati eru færðar á því tímabili sem breytingin á sér stað.

Helstu óvissuþættirnir eru mat á afskriftareikningi útlána, lánsloforða og annarra krafna og mat á virði hlutabréfa og fullnustueigna.

Samkvæmt reglum IPSAS ber stjórnendum að meta hvort lántökur og lánveitingar séu ívilnandi við upphaflega færslu þeirra í bókhaldi. Einnig ber þeim að meta hvort veitt lánsloforð fela í sér loforð um að veita lán á vöxtum sem eru undir markaðsvöxtum. Jákvæð niðurstaða slíks mats hefur ákveðnar reikningshaldslegar afleiðingar í för með sér. Stjórnendur Byggðastofnunar hafa framkvæmt þetta mat og komist að niðurstöðu um að umfang ívilnandi útlána og lánsloforða sem voru útiðstandandi hjá Byggðastofnun 30. júní 2024 var óverulegt. Eftirfarandi aðferðir voru notaðar við matið:

- Lántökur voru metnar út frá því hvort vaxtaálag ofan á ríkistryggð skuldabréf væri undir vaxtaálagi skráðra skuldabréfa útgefin af Byggðastofnun í síðustu viðskiptum. Fyrir lántökur í erlendum myntum var kannað hvort vaxtaálag ofan á LIBOR væri undir skuldatryggingarálagi (CDS) íslenska ríkisins.
- Vegna útlána og lánsloforða, voru markaðskjör skilgreind sem þau kjör sem lánveitendum Byggðastofnunar byðist hjá öðrum íslenskum lánastofnunum. Gert var ráð fyrir að markaðskjör útlána væru samtala grunnvaxta og álags vegna útlánaáhhættu. Fyrir lán í íslenskum krónum voru grunnvextir ákvarðaðir sem lægstu vextir á lánamarkaði skv. Seðlabanka Íslands og notast var við LIBOR-vexti fyrir lán í erlendum myntum. Vaxtaálag vegna útlánaáhhættu var metið byggt á lánshæfismati viðkomandi lánveitanda og veðstöðu.

(e) Verðtryggðar eignir og skuldir og eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum

Áfallinn gengismunur og verðbætur á höfuðstól eigna og skulda eru færðar í árshlutareikningnum. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi 1. júlí 2024. Útlán og lántökur í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða miðgengi Seðlabanka Íslands í lok júní 2024. Innistæður á gjaldeyrisreikningum í íslenskum bönkum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða kaupgengi viðkomandi viðskiptabanka. Gengismunur sem myndast er færður í yfirliti um afkomu og efnahagsreikning.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	30.06.2024	31.12.2023
Miðgengi Seðlabanka Íslands í lok tímabilsins:		
USD	139,09	136,20
DKK	19,97	20,19
JPY	0,87	0,96
EUR	148,90	150,50
Kaupgengi Arion banka í lok tímabilsins:		
USD	138,55	135,40
JPY	0,86	0,96
EUR	148,38	149,57
Kaupgengi Landsbankans í lok tímabilsins:		
EUR	148,15	149,55
Kaupgengi Íslandsbanka í lok tímabilsins:		
USD	138,30	135,31
JPY	0,86	0,96
EUR	148,21	149,60
Visitölur í upphafi tímabils:		
Visitala neysliverðs til verðtryggingar	1.7.2024 627,3	1.1.2024 605,8

(f) Handbært fé

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis teljast bankainnstæður.

(g) Markaðsskuldabréf

Markaðsskuldabréf samanstanda af ríkisskuldabréfum. Þau eru færð upphaflega á gangvirði, sem er kaupverðið, auk viðskiptakostnaðar sem má rekja beint til kaupanna. Þau eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði þar sem samningsbundið sjóðstreymi þeirra felur í sér eingöngu endurgreiðslu höfuðstóls og vaxta og markmið Bygðastofnunar með eignarhald á þeim er að uppfylla kröfur Seðlabanka Íslands um að eiga laust fé til að mæta skuldbindingum við álagsaðstæður næstu 30 daga. Stofnunin gerir ekki ráð fyrir sölu þessara skuldabréfa nema slíkar álagsaðstæður komi upp og markmiðið með eignarhaldinu felur ekki í sér tíðrar sölu á markaðsskuldabréfum að verulegu virði. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði skuldabréfanna og eru færð undir liðnum „Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum“ í yfirliti um afkomu.

(h) Eignarhlutir í félögum

Hlutdeildarfélag, eru félag þar sem stofnunin hefur veruleg áhrif á fjármála- og rekstrarlegar ákvarðanir án þess að hafa yfirráð yfir ákvörðunum þess. Veruleg áhrif eru alla jafna til staðar þegar stofnunin á 20-50% eignarhlut í öðrum félögum. Sé eignarhluti undir 20% en Bygðastofnun með aðila í stjórn félags þá er félagið skilgreint sem hlutdeildarfélag. Stofnunin færir fjárfestingar í hlutdeildarfélögum með hlutdeildaraðferð.

Eignarhlutir í öðrum félögum eru færðir á gangvirði í gegnum afkomu. Gangvirðisbreytingar eru færðar í yfirliti um afkomu og efnahagsreikning.

(i) Fullnustueignir

Fullnustueignir sem eru fasteignir eru færðar á því sem lægra er af kostnaðarverði eða áætluðu söliverði að frádregnum sölukostnaði. Sumar þessara fasteigna eru leigðar út en útleiga þeirra er tilfallandi á meðan þær eru í söluférlí.

(j) Útlán til viðskiptavina

Útlán til viðskiptavina eru færð upphaflega á gangvirði, sem er yfirleitt lánsfjárhæðin, auk viðskiptakostnaðar sem má rekja beint til lánveitinga og að frádregnu lántökugjöldum sem Bygðastofnun innheimtir við lánveitingu. Útlán eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði þar sem samningsbundið sjóðstreymi þeirra felur í sér eingöngu endurgreiðslu höfuðstóls og vaxta og markmið Bygðastofnunar með eignarhald á þeim er að innheimta samningsbundið sjóðstreymi þeirra. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði útlána og eru færð undir liðnum „Vaxtatekjur og verðbætur af útlánunum til viðskiptavina“ í yfirliti um afkomu. Lántökugjöld eru tekjufærð yfir lánstíma með aðferð virkra vaxta.

Útlán eru afskrifuð þegar ekki eru raunhæfar væntingar um endurheimtur. Þetta á yfirleitt við þegar stofnunin metur sem svo að lántaki hafi ekki eignir eða tekjur til að standa undir því sjóðstreymi sem þarf til að endurgreiða fjárhæðirnar sem stendur til að afskrifa. Þetta mat fer fram á grundvelli einstakra eigna. Afskrifuð útlán kunna engu að síður að vera innheimt með fullnustuaðgerðum.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

(k) Afskriftarreikningur útlána, lánsloforða og annarra krafna

Afskriftarreikningur er myndaður til að mæta þeirri áhættu sem fylgir útlánastarfsemi, en hér er ekki um endanlega afskrift að ræða. Afskriftarreikningur er færður vegna útlána, lánsloforða og annarra krafna. Hann er færður í efnahagsreikningi til lækkunar á útlánnum og öðrum kröfum en meðal annarra skulda vegna lánsloforða. Framlög í afskriftarreikning eru færð til gjalda í yfirliti um afkomu að frádregnum endurgreiðslum vegna áður afskrifaðra útlána og krafna.

Fjárhæð afskriftareiknings á hverjum tíma er metin í samræmi við vænt útlánatöp, þar sem tekið er tillit til liðinna atburða, núverandi ástands og spá um efnahagsleg skilyrði í framtíðinni, út frá áreiðanlegum og nærtækum upplýsingum. Matið endurspeglar núvirði fjárvöntunar vegna mögulegra vanefnda, annaðhvort vegna atburða sem verða á næstu 12 mánuðum frá reikningsskiladegi eða vegna allra atburða sem verða á líftíma fjáreignar, eftir því hvort veruleg aukning hefur átt sér stað á útlánaáhættu fjáreignar á reikningsskiladegi samanborið við þá útlánaáhættu sem var við upphaflega færslu hennar í bókhaldi. Við útreikning væntra útlánatapa er tekið tillit til tímavirðis peninga og breytilegra sviðsmynda um framtíðarhorfur. Fjallað er um aðferðir og forsendur við mat á væntu útlánatapi í skýringu 22.

(l) Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Endurbætur eru eignfærðar ef líklegt er að þær skili stofnuninni framtíðarhagnaði og hægt er að meta kostnaðinn á áreiðanlegan hátt. Allur viðhaldskostnaður er gjaldfærður í yfirliti um afkomu þegar til hans er stofnað. Afskriftir eru miðaðar við áætlaðan nýtingartíma einstakra varanlegra rekstrarfjármuna og reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af stofnverði, að frádregnu áætlðuðum hrakvirði, miðað við eignarhaldstíma á árinu.

(m) Lántökur og skuldabréfaútgáfur

Lántökur og skuldabréfaútgáfur eru færðar upphaflega á gangvirði, sem er yfirleitt lánsfjárhæðin, að frádregnum áföllnum viðskiptakostnaði sem má rekja beint til lántaka og skuldabréfaútgáfa. Lántökur og skuldabréfaútgáfur eru síðan metnar á afskrifuðu kostnaðarverði. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði lántaka og skuldabréfaútgáfa og eru skráð undir liðnum „Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum“ í yfirliti um afkomu. Lántökugjöld sem stofnunin greiðir, ef einhver, eru gjaldfærð yfir lánstíma með aðferð virkra vaxta.

(n) Leigutaka

Sem leigutaki flokkar Byggðastofnun leigusamninga sem rekstrarleigu eða fjármögnunarleigu. Leigusamningur flokkast sem fjármögnunarleiga ef því sem næst öll áhætta og ávinningur sem fylgja eignarhaldi flyst til Byggðastofnunar. Annars flokkast samningur sem rekstrarleiga og eru leigugjöld færð meðal rekstrargjalda í yfirliti um afkomu með línulegri aðferð á leigutímanum.

(o) Tekjur

Vaxtatekjur eru færðar í yfirliti um afkomu með aðferð virkra vaxta.

Arðstekjur eru færðar þegar réttur stofnunarinnar til innheimtu liggur fyrir.

Leigutekjur af útleigu fullnustueigna eru færðar samkvæmt línulegri aðferð á leigutímanum.

Framlag ríkissjóðs

Byggðastofnun fær framlag frá ríkissjóði á grundvelli fjárlaga. Um er að ræða eiginfjárframlag, framlag vegna almenns rekstrar hennar og atvinnuráðgjafa á landsbyggðinni og framlag sem ætlað er til styrkveitinga í samræmi við byggðaáætlun eða aðra liði á fjárlögum.

Byggðastofnun færir móttekna fjárhæðir frá ríkissjóði sem eiginfjárframlag þegar um er að ræða greiðslur sem ríkissjóður innir af hendi til stofnunarinnar í stöðu sinni sem eigandi hennar og leiðir til hækkunar á hlutdeild ríkissjóðs í hreinum eignum stofnunarinnar.

Framlag vegna almenns rekstrar Byggðastofnunar og atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni er fært til tekna eftir því sem greiðslur berast nema þegar um er að ræða framlag samkvæmt fjárukalögum, en það er fært til tekna við samþykkt Alþingis á fjárukalögum og er fjárhæðin færð sem krafa í efnahagsreikningi þar til hún hefur verið greidd til stofnunarinnar. Veitt framlög og aðrir styrkir eru færð til gjalda í yfirliti um afkomu þegar þeir eru greiddir út.

Framlag sem ætlað er til styrkveitinga í samræmi við byggðaáætlun á fjárlögum er fært sem krafa og skuld í efnahagsreikningi þegar greiðslur berast. Þetta framlag er ekki fært í gegnum yfirliti um afkomu vegna þess að Byggðastofnun hefur ekki ákvörðunarvald um útteilingu þess, sem er háð ákvörðun ráðherra eða nefndar. Styrkveitingar vegna þessa framlags eru ekki heldur í gegnum yfirliti um afkomu.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

3. Laun og launatengd gjöld

	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Laun	169.900	168.266
Lífeyrissjóðsframlög	28.338	30.556
Tryggingagjald	12.315	12.201
Breyting á áunnu orlofi	11.302	11.660
Áunnar launauppbætur	2.270	6.066
Önnur launatengd gjöld	4.464	3.992
Laun og launatengd gjöld alls	<u>228.589</u>	<u>232.740</u>

Á árinu störfuðu 28 starfsmenn hjá stofnuninni m.v. heilsársstörf. Þann 30. júní 2024 voru 27 starfsmenn á launaskrá hjá stofnuninni og heilsdagsstöðugildi voru 27.

4. Þóknar til stjórnar, endurskoðunarnefndar og forstjóra

Laun til stjórnar Bygðastofnunar, endurskoðunarnefndar og forstjóra greinast þannig:

	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Óli Halldórsson, stjórnarformaður frá 16.04.2024	1.623	965
Ágústa Katrín Guðmundsdóttir, endurskoðunarnefnd	297	275
Ása Kristbjörg Karlsdóttir, endurskoðunarnefnd frá 6.6.2024	38	0
Guðný Hildur Magnúsdóttir, stjórnarmaður frá 16.04.2024	478	0
Gunnar Þorgeirsson, stjórnarmaður til 27.4.2023	0	604
Halldóra K. Hauksdóttir, stjórnarmaður	1.549	1.480
Haraldur Benediktsson, stjórnarmaður frá 27.4.2023	968	326
Jónína Björk Óskarsdóttir, stjórnarmaður til 16.04.2024	581	917
Karl Björnsson, stjórnarmaður	968	917
Kristbjörg H. Kristbergisdóttir, endurskoðunarnefnd til 6.6.2024	291	320
Magnús Björn Jónsson, stjórnarformaður til 27.4.2023	0	1.220
María Hjálmarisdóttir, stjórnarmaður og endurskoðunarnefnd frá 6.6.2024	1.006	917
Oddný Árnadóttir, stjórnarmaður frá 16.04.2024	397	0
Rúnar Þór Guðbrandsson, stjórnarmaður frá 27.4.2023 til 16.04.2024	581	326
Sigurjón Þórðarson, varamaður í stjórn til 16.04.2024	403	232
Valgerður Rún Benediktsdóttir, varamaður í stjórn	81	0
Arnar Már Elíasson, forstjóri	10.338	10.051
Þóknar til stjórnar, endurskoðunar- og forstjóra samtals	<u>19.595</u>	<u>18.549</u>

5. Þóknar endurskoðenda

	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Endurskoðun ársreiknings og könnun árshlutauppgjörs	5.399	5.117
Önnur þjónusta endurskoðunartengt	8.091	4.502
Önnur sérfræðiþjónusta/innri endurskoðun	1.564	0
Þóknar endurskoðenda samtals	<u>15.054</u>	<u>9.619</u>

6. Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum og annað framlag ríkissjóðs

Framlag skv. fjárlögum	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Bygðastofnun	105.750	105.800
Atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni	120.250	122.600
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum	<u>226.000</u>	<u>228.400</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Framlög ríkissjóðs sem fara í gegnum efnahagsreikning

	janúar - júní	janúar - júní
Framlag ríkissjóðs v. Sóknaráætlana landshluta	781.600	569.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar A.9 í byggðaaáætlun	0	15.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar B.7 í byggðaaáætlun	55.000	0
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar C.1 í byggðaaáætlun	130.000	130.000
Framlag ríkissjóðs v. umhverfistengdra verkefna landshlutasamtaka	100.000	0
Framlag ríkissjóðs v. Brothættra byggða	0	120.000
Annað framlag ríkissjóðs samtals	1.066.600	834.000

Veittir styrkir af framlagi ríkissjóðs sem fara í gegnum efnahagsreikning.

	janúar - júní	janúar - júní
Styrkir v. sóknaráætlana landshluta	348.587	425.677
Styrkir vegna flutningsjöfnunar olíuvara	171.697	175.000
Styrkir vegna aðgerðar A.9 í byggðaaáætlun	13.626	17.584
Styrkir vegna aðgerðar A.10 í byggðaaáætlun	399	14.000
Styrkir vegna aðgerðar B.8 í byggðaaáætlun	12.280	7.000
Styrkir vegna aðgerðar C.1 í byggðaaáætlun	114.302	72.630
Styrkir til v. umhverfistengdra verkefna landshlutasamtaka	100.000	0
Styrkir v. Byggðarannsóknasjóðs	7.170	9.000
Veittir styrkir alls	768.061	720.891

Óúthlutaðir styrkir vegna annars framlags ríkissjóðs eru færðir á efnahagsreikning.

Kostnaður Byggðastofnunar vegna verkefnisins Brothættrar byggðir nam 90.819 þúsund krónum á tímabilinu og er færður í rekstrarreikning. Tekjur námu 90.819 þúsund krónum og eru færðar meðal annarra rekstrartekna.

7. Gengismunur

	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Gengismunur af útlánum	(31.239)	(74.218)
Gengismunur af gjaldeyrisreikningum	(4.524)	(20.273)
Gengismunur af kröfum	10	(22)
Gengismunur af lántökum	38.294	92.556
	2.541	(1.956)

8. Aðrar rekstrartekjur

	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Endurgreiddur kostnaður vegna Brothættra byggða	92.219	80.430
Endurgreiddur ýmiss útlagður kostnaður	8.193	15.478
Arður og hagnaður af hlutabréfum	5.715	3.240
Innheimtutekjur	1.048	1.855
Tekjur vegna rekstrarfjármuna	1.143	1.081
Annað	1.048	0
	109.365	102.084

9. Handbært fé

	30.6.2024	31.12.2023
Bankainnstæður í íslenskum krónum	1.274.561	403.324
Bankainnstæður í erlendri mynt	462.852	523.606
Bankainnstæður samtals	1.737.413	926.930

10. Markaðsskuldabréf

	30.6.2024	31.12.2023
Ríkisskuldabréf RIKS 37 0115	349.979	340.013
	349.979	340.013

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

11. Hlutabréf

30.6.2024

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ásgarður hf. eignarhaldsfélag, Egilsstaðir	13,78%	15.000	35.650
Borg, saumastofa ehf., Húnaþing vestra	19,82%	170	0
Fánasmiðjan ehf., Ísafjörður	9,95%	4.167	148
Fiskvinnslan Drangur ehf., Drangsnes	4,08%	1.000	2.093
Hótel Flúðir ehf., Flúðir	4,77%	1.194	0
P/F Smyril-line, Færeyjar (1.868 þús. DKK)	1,67%	37.305	183.272
Samkaup hf., Reykjanesbær	2,77%	10.801	86.947
Snorri Þorfinnsson ehf., Hofsóss	19,89%	12.000	0
Tröllasteinn ehf., Laugar	19,72%	7.000	7.762
Yrkjar ehf., Eyja- og Miklaholtshreppur	6,21%	1.800	1.974
Hlutabréf, samtals		90.436	317.846

31.12.2023

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ásgarður hf. eignarhaldsfélag, Egilsstaðir	13,78%	15.000	35.650
Borg, saumastofa ehf., Húnaþing vestra	19,82%	170	0
Fánasmiðjan ehf., Ísafjörður	9,95%	4.167	1.144
Fiskmarkaður Hólmavíkur ehf., Hólmavík	15,56%	278	2.726
Fiskvinnslan Drangur ehf., Drangsnes	4,08%	1.000	2.010
Hótel Flúðir ehf., Flúðir	4,77%	1.194	0
P/F Smyril-line, Færeyjar (1.868 þús. DKK)	1,67%	37.723	151.212
Samkaup hf., Reykjanesbær	2,77%	10.801	83.681
Snorri Þorfinnsson ehf., Hofsóss	19,89%	12.000	0
Tröllasteinn ehf., Laugar	19,72%	7.000	7.762
Yrkjar ehf., Eyja- og Miklaholtshreppur	6,21%	1.800	1.502
Hlutabréf, samtals		91.133	285.687

Hlutabréf eru færð á gangvirði í gegnum afkomu, þar sem gangvirði er ákvarðað samkvæmt útreikningum á innra virði félaganna.

12. Hlutdeildarfélög

30.6.2024

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ámundakinn ehf., Blönduós	23,24%	58.699	103.983
Eignarhaldsfélag Suðurlands hf., Selfoss	40,00%	109.142	48.600
Eignarhaldsf. Suðurnesja hf., Reykjanesbær	19,03%	96.840	87.736
Fjárfestingafélagið Hvammur ehf., Búðardalur	29,07%	8.309	7.307
Fasteignafélagið Kirkjuból ehf., Stöðvarfjörður	30,00%	7.124	1
Fjallalamb hf., Kópasker	21,26%	27.344	1
Fjárfestingafélagið Vör hf., Neskaupstaður	40,00%	49.757	169.777
Hvetjandi hf. eignarhaldsfélag, Ísafjörður	38,17%	100.448	98.213
Molta ehf., Akureyri	30,00%	50.000	41.329
Nes listamiðstöð ehf., Skagaströnd	35,71%	5.000	4.467
Útgerðarfélagið Skúli ehf., Drangsnes	38,02%	30.755	83.952
Þörungaverksmiðjan hf., Reykhólar	27,67%	7.919	324.282
Hlutdeildarfélög, samtals		551.338	969.649

31.12.2023

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ámundakinn ehf., Blönduós	23,24%	53.437	100.906
Dýralíf ehf., Egilsstaðir	33,81%	4.000	507
Eignarhaldsfélag Suðurlands hf., Selfoss	40,00%	109.142	48.782
Eignarhaldsf. Suðurnesja hf., Reykjanesbær	19,03%	96.840	87.736
Fjárfestingafélagið Hvammur ehf., Búðardalur	24,85%	16.919	7.379
Fasteignafélagið Kirkjuból ehf., Stöðvarfjörður	30,00%	7.124	1
Fjallalamb hf., Kópasker	21,26%	27.344	1
Fjárfestingafélagið Vör hf., Neskaupstaður	40,00%	49.757	153.476
Hvetjandi hf. eignarhaldsfélag, Ísafjörður	38,17%	100.448	95.483
Molta ehf., Akureyri	30,00%	50.000	39.482
Nes listamiðstöð ehf., Skagaströnd	35,71%	5.000	4.243
Útgerðarfélagið Skúli ehf., Drangsnes	38,02%	30.755	82.474
Þörungaverksmiðjan hf., Reykhólar	27,67%	7.919	284.098
Hlutdeildarfélög, samtals		558.687	904.568

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

13. Fullnustueignir

	30.6.2024	31.12.2023
Fasteignir	10	10
	10	10
	F. mat	Stærð m²
Strandarvegur 29-33, Seyðisfirði	16.050	601,0
	16.050	601,0

Fullnustueignir eru bókfærðar í árshlutareikningi á 10 þúsund krónur.

	2024 janúar - júní	2023 janúar - júní
Fjöldi fullnustueigna í eigu Byggðastofnunar í ársbyrjun	1	3
Fullnustueignir innleystar til fullnustu krafna á tímabilinu	0	1
Fullnustueignir seldar á tímabilinu	0	(1)
Fullnustueignir í eigu Byggðastofnunar í lok tímabilsins	1	3

Rekstur fullnustueigna

	2024	2023
Leigutekjur	0	3.283
Rekstrarkostnaður	(1.788)	(2.047)
	(1.788)	1.236

14. Útlán til viðskiptavina

	30.6.2024	31.12.2023
Sundurliðun eftir myntum		
Útlán í íslenskum krónum	21.869.936	20.503.170
Útlán í erlendum myntum	3.050.906	2.664.010
Afskriftarreikningur útlána	(683.117)	(1.095.733)
	24.237.725	22.071.447

Sundurliðað eftir lántakendum:

	30.6.2024	31.12.2023
Bæjar- og sveitarfélög	0,00%	0,00%
Einstaklingar	28,36%	28,91%

Sundurliðað eftir atvinnugreinum:

Þjónustustarfsemi	33,10%	33,14%
Sjávarútvegur	10,59%	10,41%
Iðnaður	7,76%	8,16%
Landbúnaður	20,20%	19,38%
Fjármálastofnanir	0,00%	0,00%
	100%	100%

	30.6.2024	31.12.2023
Gjaldkræfar kröfur	280.184	302.991
Allt að 3 mánuðum	350.056	152.631
Yfir 3 mán. og allt að 1 ári	1.308.218	1.372.058
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	6.837.377	6.337.614
Yfir 5 ár	15.461.890	13.906.153
	24.237.725	22.071.447

15. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

janúar - júní 2024	Fasteignir	Bifreiðar	Húsgögn, innr. og tæki	Samtals
Stofnverð 1/1	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 1/1	(64.577)	(13.444)	(14.756)	(92.777)
Bókfært verð 1/1	766.870	9.092	5.834	781.796
Afskrifað á tímabilinu	(8.314)	(1.804)	(2.059)	(12.177)
Bókfært verð 30/06	758.556	7.288	3.775	769.619

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Stofnverð alls 30/06	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 30/06	(72.891)	(15.248)	(16.815)	(104.954)
Bókfært verð 30/06	758.556	7.288	3.775	769.619

Afskriftarhlutföll 2% 20% 20%

2023	Fasteignir	Bifreiðar	Húsgögn, innr. og tæki	Samtals
Stofnverð 1/1	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 1/1	(47.948)	(9.837)	(10.638)	(68.423)
Bókfært verð 1/1	783.499	12.699	9.952	806.150
Afskrifað á tímabilinu	(16.629)	(3.607)	(4.118)	(24.354)
Bókfært verð 31/12	766.870	9.092	5.834	781.796
Stofnverð alls 31/12	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 31/12	(64.577)	(13.444)	(14.756)	(92.777)
Bókfært verð 31/12	766.870	9.092	5.834	781.796

Afskriftarhlutföll 2% 20% 20%

Fasteignir stofnunarinnar eru metnar með eftirgreindum hætti. Til samanburðar er bókfært verð eignanna.

30.6.2024	Fasteignamat	Brunabótamat	Bókfært verð
Háahlíð 4, Sauðárkróki	77.500	118.100	8.736
Sauðármýri 2, Sauðárkróki	154.800	782.600	749.819
	232.300	900.700	758.556

31.12.2023	Fasteignamat	Brunabótamat	Bókfært verð
Háahlíð 4, Sauðárkróki	77.500	113.200	8.901
Sauðármýri 2, Sauðárkróki	154.800	792.200	757.969
	232.300	905.400	766.870

16. Lántökur og skuldabréfaútgáfur

Skuldabréf Byggðastofnunar eru með ríkisábyrgð.

Sundurliðun eftir tegund	30.6.2024	31.12.2023
Verðtryggðar skuldabréfaútgáfur	9.329.854	9.528.394
Verðtryggðar lántökur	1.001.848	0
Óverðtryggðar lántökur	7.499.856	7.159.923
Erlendar lántökur og lántökur í erl. myntum	3.508.930	3.212.846
	21.340.487	19.901.162

Lántökur sundurliðast þannig eftir eftirstöðvatíma:

	30.6.2024	31.12.2023
Gjaldkræft	0	0
Allt að 3 mánuðum	794.662	642.131
Yfir 3 mán. og allt að 1 ári	2.160.786	1.888.139
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	8.497.827	7.998.442
Yfir 5 ár	9.887.212	9.372.450
	21.340.487	19.901.162

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Lántökur skiptast þannig eftir mynt:

	Greiðslu- skilmálar	Loka- gjalddagi	Vaxtakjör	30.6.2024	31.12.2023
ISK	Jafnar gr.	2030-2034	1,96-5,0% verðtr.	10.331.702	9.528.394
ISK óvtr	Jafnar gr.	2035-2037	2,7-6,8% óvtr.	5.962.993	6.150.296
ISK óvtr	Jafnar gr.	2039	Reibor +0,5-0,85%	1.536.862	1.009.627
USD ..	Jafnar gr.	2036	Libor + 1,5%	485.425	487.650
JPY ...	Jafnar gr.	2030	1,00%	198.319	236.838
EUR ..	Jafnar afb.	2025	Euribor +1,35%	179.110	241.439
EUR ..	Kúlulán	2025	0,60%	544.120	549.967
EUR ..	Jafnar gr.	2035-2038	Euribor + 0,9-1,5%	1.475.399	1.030.859
EUR ..	Jafnar gr.	2030-2036	0,5-0,7%	626.557	666.092
				21.340.487	19.901.162

17. Eigið fé

Samkvæmt 84. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki skal eiginfjárgrunnur í heild nema að lágmarki 8% af áhættugrunni, en þann 30. júní 2024 var eiginfjárlutfall stofnunarinnar 24,64%. Skv. breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem samþykkt voru á Alþingi 15. júní 2022 og tóku gildi 1. júlí 2022 gildir X. kafli um eiginfjáruka ekki um Byggðastofnun og er stofnunin því undanþegin kröfum um sveiflujöfnunar- og verndunarauka frá þeim tíma.

Eigið fé og eiginfjárlutfall samkvæmt eiginfjárákvæðum laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki:

	30.6.2024	31.12.2023
Staða eigin fjárs í upphafi árs	4.698.339	3.994.839
Afkoma ársins	1.090.317	703.500
Eigið fé í lok árs	5.788.656	4.698.339
Gangvirðisbreyting fjáreigna og fjárskulda	(11.969)	(11.059)
Eiginfjárgrunnur í lok tímabils	5.776.687	4.687.280
Útlánaáhætta	20.590.530	18.338.480
Markaðsáhætta	33.641	18.369
Rekstraráhætta	2.824.023	2.351.026
Áhættugrunnur	23.448.195	20.707.875
Eiginfjárlutfall	24,64%	22,64%

18. Leigusamningar

Byggðastofnun sem leigutaki

Byggðastofnun leigir þrjár starfsaðstöður og skjalageymslu og gjaldfærði 1.505 þús. kr. í yfirliti um afkomu (2023: 991 þús. kr.) vegna þessa. Eftirfarandi tafla sýnir áætlaðar framtíðarleigugreiðslur Byggðastofnunar vegna þessara samninga. Leigusamningarnir eru ótímabundnir og verðtryggðir. Hér að neðan eru sýndar áætlaðar leigugreiðslur næstu 10 ára. Ekki er tekið tillit til framtíðarverðbólgu.

	2024	2023
Næsta árs greiðsla	2.875	2.814
Samtals næstu fjögur ár þar á eftir	11.502	11.258
Eftir fimm ár	14.377	14.072
	28.755	28.144

Byggðastofnun sem leigusali

Byggðastofnun leigir út vinnuaðstöðu á skrifstofu stofnunarinnar auk fasteignar sem stofnunin á. Þá hefur hún leigt út fasteignir sem eru fullnustueignir og í sölumeðferð. Leigutekjur tímabilsins námu 1.143 þús. kr. (janúar - júní 2023: 1.081 þús. kr.).

	2024	2023
Næsta árs greiðsla	2.965	2.212
Samtals næstu fjögur ár þar á eftir	11.861	8.848
Eftir fimm ár	14.826	11.060
	29.653	22.120

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

19. Ábyrgðir og skuldbindingar

Byggðastofnun var ekki í neinum ábyrgðum gagnvart þriðja aðila þann 30. júní 2024. Í lok júní voru 43 lánsloforð að fjárhæð 2.815 milljónir króna óafgreidd. Samkvæmt reglum Byggðastofnun falla lánsloforð niður 12 mánuðum frá því þau eru samþykkt.

20. Tengdir aðilar

Stjórn Byggðastofnunar, lykilstjórnendur og hlutdeildarfélag eru skilgreind sem tengdir aðilar auk nánna fjölskyldumeðlima framangreindra og lögaðila undir yfirráðum þeirra. Engin óvenjuleg viðskipti áttu sér stað við tengda aðila á árinu. Engar ábyrgðir hafa verið veittar tengdum aðilum vegna viðskiptaskulda eða viðskiptakrafna.

Útlán til tengdra aðila þann 30. júní 2024 voru 315.388 þús.kr. og eru þau tryggð með fasteignaveðum.

Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og forstjóra er getið í skýringu 4.

	2024	2023
	janúar - júní	
Staða lána við tengda aðila 1. janúar	312.304	348.744
Ný útlán til tengdra aðila	0	85.117
Lántaki ekki lengur tengdur aðili	0	(75.803)
Greiðsla afborgana og vaxta	(11.772)	(92.151)
Afskrift lána	(4.096)	0
Áfallnir vextir og verðbætur	18.952	46.397
Staða útlána við tengda aðila í lok tímabils	315.388	312.304

21. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda

	Afskrifað kostnaðarverð	Á gangvirði í gegnum afkomu skv. skyldu	Gangvirði
30.6.2024			
Fjáreignir			
Handbært fé.....	1.737.413		1.737.413
Markaðsskuldbréf.....	349.979		261.507
Aðrar kröfur.....	10.424		10.424
Hlutabréf.....		317.846	317.846
Útlán til viðskiptavina.....	24.237.725		25.494.707
Fjáreignir samtals.....	26.335.542	317.846	27.821.898
Fjárskuldir			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	21.340.487		17.756.914
Óráðstöfuð framlög.....	856.557		856.557
Aðrar skuldir.....	406.966		406.966
Fjárskuldir samtals.....	22.604.010		19.020.437
31.12.2023			
Fjáreignir			
Handbært fé.....	926.930		926.930
Markaðsskuldbréf.....	340.013		284.105
Aðrar kröfur.....	25.296		25.296
Hlutabréf.....		285.687	285.687
Útlán til viðskiptavina.....	22.071.447		24.513.175
Fjáreignir samtals.....	23.363.687	285.687	26.035.193
Fjárskuldir			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	19.901.162		18.789.243
Óráðstöfuð framlög.....	529.287		529.287
Aðrar skuldir.....	206.960		206.960
Fjárskuldir samtals.....	20.637.408		19.525.489

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Aðferðir og forsendur við mat á gangvirði

Gangvirði er sú fjárhæð sem fengist við sölu eignar eða greiðist við framsal skuldar í skipulegum viðskiptum milli óháðra markaðsaðila á þeim degi sem virðið er metið. Gangvirði fjáreigna og fjárskulda Bygðastofnunar er ákvarðað með eftirfarandi hætti:

- Gangvirði á handbæru fé miðast við fjárhæð bankainnistæðna;
- Gangvirði hlutabréfa er ákvarðað samkvæmt útreikningum á innra virði félaganna;
- Gangvirði útlána með breytilega vexti er metið sem bókfært verð þeirra;
- Gangvirði útlána á föstum vöxtum er metið með því að núvirða vænt greiðsluflæði útlánasafnsins með ávöxtunarkröfu ríkisskuldabréfa, auk 1,5% álags vegna rekstrarkostnaðar. Vænt greiðsluflæði ákvarðast af samningsbundnu greiðsluflæði, sem hefur verið aðlagð út frá vanskilalíkum;
- Gangvirði lántaka og skuldabréfaútgáfa er ákvarðað sem núvirði samningsbundins greiðsluflæðis þeirra á ríkistryggðum vaxtaferlum í mynt viðkomandi lántaka auk vaxtaálags á ríkistryggð skuldabréf í síðustu viðskiptum með skuldabréf útgefin af Bygðastofnun á markaði.

22. Áhættustýring

Yfirlit um áhættu og skipulag áhættustýringar

Bygðastofnun er lánastofnun í samræmi við skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki. Þær áhættur sem stofnunin býr við eru eftirfarandi:

- Útlánaáhætta
- Markaðsáhætta
 - Vaxtaáhætta
 - Gjaldeyrisáhætta
 - Verðtryggingaráhætta
 - Hlutabréfaáhætta
- Lausafjárahætta
- Rekstraráhætta

Fjallað er um hverja áhættu, ásamt undiráhættum, hér á eftir auk skipulagi áhættustýringar og áhættuvörnum.

Skipulag áhættustýringar

Bygðastofnun er sjálfstæð stofnun í eigu ríkisins. Fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar skal vera að varðveita eigið fé hennar að raungildi, í samræmi við 11. gr. laga nr. 106/1999 um Bygðastofnun, og tekur fjárstýring og áhættustýring stofnunarinnar mið af því.

Stjórn Bygðastofnunar

- Tekur ákvörðun um áhættustefnu, mótun áhættuvilja og áhættumarka.
- Fær upplýsingar um stöðu rekstrar og helstu áhættur í rekstri með reglubundum hætti.
- Skipar endurskoðunarnefnd og umsjónarmann áhættustýringar.
- Tekur mið af áhættuþáttum við stjórn og skipulag stofnunarinnar.

Endurskoðunarnefnd

- Starfar samkvæmt 108. gr. a. laga um ársreikninga nr. 3/2006 og starfsreglum endurskoðunarnefndar Bygðastofnunar frá 6. júní 2024.
- Hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila og tilhöggun innra eftirlits ásamt störfum innri og ytri endurskoðenda stofnunarinnar.

Umsjónarmaður áhættustýringar

- Sinnir daglegum áhættustýringarstörfum
- Fylgist með að markmiðum og stefnum í áhættustefnu stofnunarinnar sé fylgt
- Tekur út fylgni við verklagsreglum stofnunarinnar
- Fylgist með því að innri ferlar Bygðastofnunar taki tillit til áhættuþátta skv. 78. gr. a – i, laga nr. 161/2002, eftir því sem við á.

Áhættumatsnefnd

- Ber ábyrgð á að áhættustefnu stofnunarinnar sé fylgt hvað varðar útlánaáhættu.
- Gengur úr skugga um að starfsemi uppfylli útlánareglur.
- Yfirfara og samþykkja áhættumat stofnunarinnar.

Áhættuvarnir

Mikilvægt er að viðhalda ákveðnu jafnvægi í samsetningu lánsfjármagns og útlána stofnunarinnar. Stofnunin skal lágmarka áhættu sína og stýra vaxta – og útlánaáhættu innan ákveðinna viðmiðunarmarka sem fram koma í Verklagsreglum um útlánastarfsemi.

Rekstrar- og fyrirtækjasvið stofnunarinnar vinna eftir Áhættustefnu stofnunarinnar og þeim verklagsreglum sem settar eru af stjórn og forstjóra. Þar eru áhættur og vikmörk þeirrar áhættu sem snýr að starfseminni skilgreindar.

Útlánaáhætta

Útlánaáhætta er áhættan á að mótaðili í fjármálagerningi valdi fjárhagslegu tapi fyrir Bygðastofnun með því að standa ekki við skuldbindingu. Útlánaáhætta er stærsta einstaka áhættan sem Bygðastofnun stendur frammi fyrir. Hún skapast aðallega vegna útlána og krafna á viðskiptavini og fjárfestinga í skuldabréfum, en einnig vegna lánsloforða.

Áhættuskuldbindingar vegna viðskiptavina eða hóps tengdra viðskiptamanna, að teknu tilliti til mildunar útlánaáhættu, skulu ekki fara fram yfir 25% af eiginfjárgrunni skv. reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 575/2013 frá 26. júní 2013 um varfæriskröfur að því er varðar lánastofnanir og verðbréfafyrirtæki og um breytingu á reglugerð (ESB) nr. 648/2012, sbr. reglugerð nr. 860/2022.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir hámarksútlánaáættu 30. júní 2024 og 31. desember 2023. Staða eigna í efnahagsreikningi er byggð á bókfærðri stöðu í árslytareikningnum. Stöður utan efnahagsreiknings eru hámarksgræiðslur sem Bygðastofnun gæti þurft að inna af hendi vegna lánsloforða.

	30.6.2024	31.12.2023
Handbært fé	1.737.413	926.930
Markaðsskuldabréf	349.979	340.013
Aðrar kröfur	10.424	25.296
Útlán til viðskiptavina	24.237.725	22.071.447
Útlánaáættu í efnahagsreikningi samtals	26.335.542	23.363.687
Lánsloforð	2.814.876	2.507.995
Hámarksútlánaáættu	29.150.418	25.871.682

Útlán til viðskiptavina

Aðferðir og forsendur við mat á væntum útlánatöpum

Vænt útlánatöp eru áætluð út frá líkani sem byggir á útlánastöðu við vanefnd (EAD), líkum á vanefndum (PD) og tapi að gefnum vanefndum (LGD). eru þessir þættir margfaldaðir saman á mánaðarlegum grundvelli og síðar núvirtir á virkum vöxtum hvers útláns fyrir sig.

Vænt útlánatöp eru reiknuð til 12 mánaða eða út líftíma útláns. Flokkun útlána niður á stig veltur á hvort veruleg aukning hafi orðið á útlánaáættu frá upphaflegri færslu þeirra í bókhaldi. Veruleg aukning á útlánaáættu telst hafa átt sér stað þegar lánshæfismat lántaka hefur verið lækkað um meira en 1 flokk frá lánveitingu, lántaka hafi verið send innheimtuviðvörðun eða að útlán sé komið í 30 daga vanskilum. Útlán eru á þessum grunni flokkuð í eftirfarandi stig:

- Stig 1: Útlán þar sem ekki mælist veruleg aukning á útlánaáættu. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem 12 mánaða vænt útlánatöp.
- Stig 2: Útlán þar sem mælist veruleg aukning á útlánaáættu en lánin ekki talin virðisrýrð. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem vænt útlánatöp út líftíma lánanna.
- Stig 3: Útlán sem eru talin virðisrýrð, vegna þess að einn eða fleiri atburðir hafa orðið, sem hafa skaðleg áhrif á vænt framtíðarsjóðstreymi frá lánunum, t.d. þegar lán sé komið í 90 dagar vanskilum, umtalsverða fjárhagserfiðleika lántaka og gjaldþrot. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem vænt útlánatöp út líftíma lánanna.

Líkan Bygðastofnunar notast við þrjár sviðsmyndir. Sviðsmynd eitt notast við grunnforsendur, sem byggir á að þróun fasteignaverðs verði í takt við verðbólguvæntingar á skuldabréfamarkaði og óbreyttu lánshæfismati lántakenda. Þar að auki voru myndaðar bjartsýn sviðsmynd og svartsýn sviðsmynd, þar sem vanskilalíkum (PD) og þróun á verðmæti veða, sem stýrir tapi að gefnum vanskilum (LGD), hefur verið hreyft til hlutfallslega. Vænt útlánatöp eru vegið meðaltal af væntum útlánatöpum í hverri sviðsmynd. Notast var við 50% vægi fyrir grunnsviðsmynd, 30% fyrir svartsýna og 20% fyrir bjartsýna sviðsmynd.

Samþjöppunaráættu og gæði útlána til viðskiptavina

Samþjöppunaráættu myndast í gegnum lánastarfsemi stofnunarinnar og er skilgreind sem hluti af útlánaáættu. Bygðastofnun horfir sérstaklega til samþjöppunar innan atvinnugreina.

Hlutfall atvinnugreinar af útlánasafni

	30.6.2024	31.12.2023
Ferðapjónusta	24,60%	23,86%
Iðnaður	5,99%	6,68%
Landbúnaður	46,50%	46,43%
Sjávarútvegur	7,90%	9,08%
Önnur starfsemi	15,01%	13,95%
	100,00%	100,00%

Eftirfarandi tafla sýnir útleiðslu á bókfærðu verði útlána eftir atvinnugrein og áhættustigi:

	Brúttó bókfært verð			Afskriftareikningur			Bókfært verð
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Stig 1	Stig 2	Stig 3	
Einstaklingar							
Bújarðir o.fl.	5.136.729	1.252.826	782.974	(17.813)	(87.774)	(63.337)	7.003.605
Annað	202.177	12.291	9.074	(1.507)	(8.783)	(2.966)	210.286
Fyrirtæki							
Ferðapjónusta	3.838.360	709.173	1.127.941	(14.848)	(92.443)	(113.796)	5.454.387
Iðnaður	999.688	183.324	291.192	(2.164)	(15.436)	(4.293)	1.452.311
Landbúnaður	3.800.615	597.853	517.500	(11.280)	(24.234)	(46.644)	4.833.810
Sjávarútvegur og fiskeldi	1.435.390	289.857	244.280	(3.878)	(11.644)	(65.237)	1.888.767
Önnur starfsemi	2.445.805	276.779	767.015	(7.945)	(30.124)	(56.972)	3.394.559
Útlán til viðskiptavina	17.858.764	3.322.103	3.739.975	(59.434)	(270.438)	(353.245)	24.237.725

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

31.12.2023	Brúttó bókfært verð			Afskriftareikningur			Bókfært verð
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Stig 1	Stig 2	Stig 3	
Einstaklingar							
Bújarðir o.fl.	4.194.866	1.482.518	657.058	(10.268)	(70.814)	(184.398)	6.068.963
Annað	574.174	115.308	99.061	(2.024)	(12.221)	(9.044)	765.254
Fyrirtæki							
Ferðapjónusta	3.499.541	545.608	929.492	(20.492)	(28.896)	(273.442)	4.651.811
Iðnaður	1.213.982	77.713	160.471	(6.143)	(2.019)	(8.316)	1.435.688
Landbúnaður	3.660.508	491.782	320.350	(25.421)	(94.265)	(51.027)	4.301.926
Sjávarútvegur og fiskeldi .	1.681.931	75.785	278.569	(10.133)	(4.129)	(77.887)	1.944.135
Önnur starfsemi	2.081.166	229.963	797.336	(9.804)	(34.881)	(160.110)	2.903.670
Útlán til viðskiptavina	16.906.166	3.018.678	3.242.336	(84.284)	(247.226)	(764.223)	22.071.447

Eftirfarandi tafla sýnir gæði útlána til viðskiptavina á forni lánsþæfiseinkunna:

30.6.2024	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánsþæfiseinkun 1-3	0 - 1,3%	10.749.314	705.349	1.043.475	12.498.139
Lánsþæfiseinkun 4-7	1,3% - 8,7%	6.963.587	1.716.271	1.456.823	10.136.681
Lánsþæfiseinkun 8-12	8,7% - 100%	141.045	383.465	532.350	1.056.860
Í vanskilum		4.818	517.017	707.327	1.229.162
Brúttó bókfært verð		17.858.764	3.322.103	3.739.975	24.920.842
Afskriftareikningur		(59.434)	(270.438)	(353.245)	(683.117)
Bókfært verð		17.799.330	3.051.665	3.386.730	24.237.725

31.12.2023	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánsþæfiseinkun 1-3	1,3% - 8,7%	9.179.921	799.113	765.504	10.744.538
Lánsþæfiseinkun 4-7	8,7% - 100%	7.459.318	1.547.656	519.479	9.526.452
Lánsþæfiseinkun 8-12	48% - 100%	257.736	549.899	175.617	983.251
Í vanskilum		9.192	122.010	1.781.736	1.912.938
Brúttó bókfært verð		16.906.166	3.018.678	3.242.336	23.167.180
Afskriftareikningur		(84.284)	(247.226)	(764.223)	(1.095.733)
Bókfært verð		16.821.882	2.771.452	2.478.112	22.071.447

Eftirfarandi tafla sýnir gæði útlána til viðskiptavina á forni lánsþæfiseinkunna, sundurliðað eftir atvinnugreinum:

30.6.2024	Brúttó bókfært verð				Afskrifta- reikningur	Bókfært verð
	12-8	7-4	1-3	Engin einkunn		
Einstaklingar						
Íbúðalán	604.450	1.002.520	5.565.559	0	0	7.172.529
Annað	12.291	15.428	195.822	0	0	223.542
Fyrirtæki						
Ferðapjónusta	489.351	3.257.558	1.928.565	0	(225.536)	5.449.938
Iðnaður	60.450	582.457	831.297	0	(22.734)	1.451.469
Landbúnaður	297.134	3.555.990	1.062.844	0	(202.592)	4.713.376
Sjávarútvegur og fiskeldi	246.489	624.940	1.098.097	0	(80.760)	1.888.767
Önnur starfsemi	575.856	1.097.789	1.815.954	0	(151.495)	3.338.104
Samtals	2.286.022	10.136.681	12.498.139	0	(683.117)	24.237.725

31.12.2023	Brúttó bókfært verð				Afskrifta- reikningur	Bókfært verð
	12-8	7-4	1-3	Engin einkunn		
Einstaklingar						
Íbúðalán	419.313	927.786	4.736.609	250.734	(265.479)	6.068.963
Annað	96.747	163.940	514.596	13.259	(23.289)	765.254
Fyrirtæki						
Ferðapjónusta	910.032	2.329.905	1.734.704	0	(322.830)	4.651.811
Iðnaður	120.524	311.253	1.020.389	0	(16.478)	1.435.688
Landbúnaður	281.425	3.648.485	542.729	0	(170.713)	4.301.926
Sjávarútvegur og fiskeldi .	205.774	978.447	852.063	0	(92.150)	1.944.135
Önnur starfsemi	598.382	1.166.635	1.343.447	0	(204.794)	2.903.670
Samtals	2.632.197	9.526.452	10.744.538	263.993	(1.095.733)	22.071.447

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir stöðu vanskila:

30.6.2024

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Útlán ekki í vanskilum	17.168.341	1.037.227	1.620.646	19.826.214
Vanskil < 30 dagar	630.988	504.080	254.173	1.389.241
Vanskil 30-90 dagar	0	1.510.358	50.375	1.560.733
Vanskil > 90 dagar	0	0	1.461.536	1.461.536
	<u>17.799.330</u>	<u>3.051.665</u>	<u>3.386.730</u>	<u>24.237.725</u>

31.12.2023

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Útlán ekki í vanskilum	16.821.882	2.645.891	1.517.163	20.984.936
Vanskil < 30 dagar	0	24.614	0	24.614
Vanskil 30-90 dagar	0	100.947	0	100.947
Vanskil > 90 dagar	0	0	960.950	960.950
	<u>16.821.882</u>	<u>2.771.452</u>	<u>2.478.112</u>	<u>22.071.447</u>

Afskriftareikningur útlána til viðskiptavina

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun upphafsstöðu og lokastöðu á uppsöfnuðu væntu útlánatapi fyrir útlán til viðskiptavina:

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Staða 1. janúar 2024	84.284	247.226	764.223	1.095.733
Flutningur á stig 1	63.550	(63.550)	0	0
Flutningur á stig 2	(7.301)	7.301	0	0
Flutningur á stig 3	(2.464)	(25.271)	27.735	0
Endurmat tapsáhættu	(83.418)	29.171	(345.625)	(399.872)
Nýjar og keyptar fjáreignir	8.756	73.189	0	81.945
Tilfærsla frá afskriftareikningi lánsloforða	3.826	2.426	5.814	12.065
Uppgreiðslur	(7.746)	0	(162.397)	(170.142)
Endanlegar afskriftir	0	0	(8.335)	(8.335)
Gengismunur	(54)	(53)	(66)	(173)
Niðurfærsla vaxta	0	0	71.895	71.895
Staða 30. júní 2024	<u>59.434</u>	<u>270.438</u>	<u>353.245</u>	<u>683.117</u>

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Staða 1. janúar 2023	97.511	266.785	551.076	915.372
Flutningur á stig 1	90.014	(81.100)	(8.914)	0
Flutningur á stig 2	(6.207)	6.347	(139)	0
Flutningur á stig 3	(26.908)	(62.941)	89.849	0
Endurmat tapsáhættu	(53.761)	66.262	88.425	100.926
Nýjar og keyptar fjáreignir	14.253	90.782	49.921	154.956
Tilfærsla frá afskriftareikningi lánsloforða	8.796	12.551	0	21.347
Uppgreiðslur	(36.209)	(47.299)	(35.511)	(119.018)
Endanlegar afskriftir	(2.978)	(4.058)	(10.256)	(17.292)
Gengismunur	(226)	(102)	(169)	(497)
Niðurfærsla vaxta	0	0	39.940	39.940
Staða 31. desember 2023	<u>84.284</u>	<u>247.226</u>	<u>764.223</u>	<u>1.095.733</u>

Tryggingar

Útlánaáætta tengd fasteignum getur meðal annars falið í sér að lántakandi viðhaldi ekki veðandlagi og rýri það með aðgerðarleysi. Þá kann verðlækkun fasteigna og skipa að leiða til aukinnar útlánaáætta. Byggðastofnun tekur meðvitaða áhættu í verðmati fasteigna á veikum svæðum með hliðsjón af hlutverki sínu. Þetta kann að leiða til þess að verðmæti veðsettrar fasteignar reynist lægra þegar á reynir við greiðslufall skuldara. Útlánaáætta felst einnig í líkunum á greiðslufalli og hins vegar í áætluðu endurheimtuhlutfalli. Endurheimtuhlutfallið ræðst af því hversu alvarlegt greiðslufallið er, þ.e. hvort það leiðir til fjárhagslegrar endurskipulagningar, greiðslustöðvunar eða gjaldþrots og hversu góðar tryggingar fyrir skuldinni eru.

Helstu tegundir trygginga eru:

- Fasteignir: íbúðar-, verslunar- og iðnaðarhúsnæði ásamt landareignum.
- Skip með kvóta og önnur fiskveiðiskip.
- Aðrar tryggingar: Fasta- eða lausafjármunir, þar með talið vélar, tæki, birgðir og kröfur.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir hámarksútlánaáættu vegna útlána, eftir atvinnugreinum og skiptingu bókfærðs verðs miðað við undirliggjandi veð:

30.6.2024	Hámarks útlánaáættu	Útlánaáættu tryggð með veði *				Útlánaáættu ekki tryggð með veði	Virðis- rýrnun
		Fasteignir	Skip	Önnur veð	Samtals		
Handbært fé	1.737.413					1.737.413	
Útlán til viðskiptavina:							
Einstaklingar	7.396.071	7.172.529	502	26.339	7.199.370	196.701	0
Ferðapjónusta	5.675.474	5.418.536	147.566	109.372	5.675.474	0	(225.536)
Iðnaður	1.474.204	1.019.141	0	455.063	1.474.204	0	(22.734)
Landbúnaður	4.915.968	4.626.636	0	289.332	4.915.968	0	(202.592)
Sjávarútvegur	1.969.526	648.011	655.169	666.346	1.969.526	0	(80.760)
Önnur starfsemi	3.489.599	2.768.860	7.402	713.337	3.489.599	0	(151.495)
	24.920.842	21.653.713	810.639	2.259.789	24.724.141	196.701	(683.117)
Aðrar fjáreignir	12.424						(2.000)
Ríkisskuldabréf	261.507						0
Lánsloforð	2.814.876						(21.845)
Samtals	29.747.062	21.653.713	810.639	2.259.789	24.724.141	1.934.114	(706.962)

* "Útlánaáættu tryggð með veði" tekur ekki tillit til veðhlutfalls.

31.12.2023	Hámarks útlánaáættu	Útlánaáættu tryggð með veði *				Útlánaáættu ekki tryggð með veði	Virðis- rýrnun
		Fasteignir	Skip	Önnur veð	Samtals		
Handbært fé	926.930					926.930	
Útlán til viðskiptavina:							
Einstaklingar	7.122.985	5.605.523	0	1.488.098	7.093.621	29.364	(288.769)
Ferðapjónusta	4.974.640	4.127.106	4.291	731.316	4.862.713	111.928	(322.830)
Iðnaður	1.452.166	1.233.864	0	34.187	1.268.051	184.115	(16.478)
Landbúnaður	4.472.639	4.144.366	0	283.481	4.427.847	44.792	(170.713)
Sjávarútvegur	2.036.285	1.155.782	511.329	197.053	1.864.163	172.122	(92.150)
Önnur starfsemi	3.108.465	2.387.648	41.669	526.264	2.955.581	152.884	(204.794)
	23.167.180	18.654.289	557.289	3.260.399	22.471.977	695.203	(1.095.733)
Aðrar fjáreignir	28.679						(2.000)
Ríkisskuldabréf	284.105						0
Lánsloforð	2.508.000						(81.733)
Samtals	26.914.894	18.654.289	557.289	3.260.399	22.471.977	1.622.134	(1.179.466)

* "Útlánaáættu tryggð með veði" tekur ekki tillit til veðhlutfalls.

Lánsloforð

Aðferðir og forsendur við mat á væntum útlánatöpum

Við mat á væntum útlánatöpum vegna lánsloforða er notast við sömu aðferðafræði og fyrir útlán til viðskiptavina. Vænt staða við vanefnd (EAD) er sett jöfn fjárhæð lánsloforðs, upphafsdagur greiðsluflæðis er útgáfudagur lánsloforðs og lánstími 25 ár, sem er lengsti útlánstími Bygðastofnunar. Gert er ráð fyrir að lánsloforð væru verðtryggð og jafnar afborganir. Við mat á tapi að gefnum vanefndum er notast við vegið meðaltal útlánasafnsins.

Eftirfarandi tafla sýnir gæði lánsloforða á formi lánshæfiseinkunna:

30.6.2024	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	0 - 1,3%	1.609.582	0	0	1.609.582
Lánshæfisflokkar 4-7	1,3% - 8,7%	1.113.097	0	0	1.113.097
Lánshæfisflokkar 8-12	8,7% - 100%	41.529	0	0	41.529
Samtals lánsloforð		2.764.208	0	0	2.764.208
Afskriftareikningur (færður meðal annarra skulda)		(21.845)	0	0	(21.845)
31.12.2023	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	0 - 1,3%	810.941	0	0	810.941
Lánshæfisflokkar 4-7	1,3% - 8,7%	774.695	465.370	0	1.240.065
Lánshæfisflokkar 8-12	8,7% - 100%	228.217	37.316	146.318	411.851
Samtals lánsloforð		1.813.852	502.686	146.318	2.462.856
Afskriftareikningur (færður meðal annarra skulda)		(11.501)	(42.854)	(27.378)	(81.733)

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun upphafsstöðu og lokastöðu á uppsöfnuðu væntum útlánatöpum fyrir lánsloforð:

	2024	2023
	janúar - júní	janúar - desember
Afskriftareikningur í upphafi	81.733	70.273
Tilfærsla á afskriftareikning útlána til viðskiptavina	(94.011)	(21.347)
Gjaldfærsla / tekjufærsla	34.123	32.806
Afskriftareikningur í lok	<u>21.845</u>	<u>81.733</u>

Framlög í afskriftarreikning samkvæmt yfirliti um afkomu greinast þannig:

	2024	2023
	janúar - júní	janúar - desember
Framlag vegna útlána til viðskiptavina	(404.283)	74.282
Framlag vegna lánsloforða	(59.888)	3.661
Framlag vegna annarra krafna	0	3.500
Framlög í afskriftarreikning skv. yfirliti um afkomu	<u>(464.170)</u>	<u>81.443</u>

Efnahagssviðsmyndir

Vænt útlánatöp Bygðastofnunar eru reiknuð sem vegið meðaltal af þremur sviðsmyndum.

- Grunnsviðsmynd, þar sem vænt þróun á verðmæti veða fylgir verðbólguálagi ríkisskuldabréfa á reikningsskiladegi og vanskilalíkur eru í samræmi við lánshæfismat lántaka á reikningsskiladegi.

- Bjartsýn sviðsmynd, þar sem hagstærðum hefur verið breytt í takt við hagstæðara efnahagsumhverfi svo útlánatöp verði lægri en í grunnsviðsmyndinni.

- Svartsýn sviðsmynd, þar sem hagstærðum hefur verið breytt í takt við óhagstæðara efnahagsumhverfi svo útlánatöp verði hærri en í grunnsviðsmyndinni.

Vænt útlánatöp samkvæmt grunnsviðsmynd eru 1.117 m.kr., 1.419 m.kr. samkvæmt svartsýnni sviðsmynd en 965 m.kr. samkvæmt bjartsýnni sviðsmynd.

Eftirfarandi tafla sýnir sviðsmyndir líkansins sem notaðar eru við útreikning á framlagi vegna væntra útlánatapa:

30.6.2024

	Vægi	Árleg þróun á	Hlutfallsleg
	sviðsmyndar	verðmæti veða	breyting á
			vanskilalíkur
Grunnsviðsmynd	50,00%	0,00%	0,00%
Bjartsýn sviðsmynd	20,00%	10,00%	-30,00%
Svartsýn sviðsmynd	30,00%	-10,00%	50,00%
	2024	2025	2026
Grunnsviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	5,00%	4,70%	4,40%
Árlegar meðal vanskilalíkur	10,00%	10,00%	10,00%
Bjartsýn sviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	15,00%	14,70%	14,40%
Árlegar meðal vanskilalíkur	7,00%	7,00%	7,00%
Svartsýn sviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	-5,00%	-5,30%	-5,60%
Árlegar meðal vanskilalíkur	15,00%	15,00%	15,00%

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á markaðsverðum, svo sem markaðsvöxtum, gengi erlendra gjaldmiðla, vísitölu neysluverðs eða virði hlutabréfa.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á markaðsvöxtum.

Markmið Bygðastofnunar er að vegið meðaltal vaxtamunar á útlánun og lántökum stofnunarinnar sé ekki undir 2%. Til að bregðast við vaxtaáhættu hefur stofnunin ákvæði í skuldabréfum sínum sem heimila henni breytingar á kjörum komi til breytinga á kjöstum sem stofnuninni bjóðast hverju sinni.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir niðurbrot á vaxtaberandi eignum og skuldum Byggðastofnunar eftir gildistíma vaxta.

30.6.2024	Allt að 3 mánuðir	3-6 mánuðir	6-12 mánuðir	Fastir vextir
Handbært fé	1.737.413			
Markaðsskuldabréf				349.979
Útlán til viðskiptavina	8.420.572	1.340.538	440.135	14.036.480
Eignir samtals	10.157.985	1.340.538	440.135	14.386.460
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	1.536.862	2.139.934		17.663.691
Nettó staða	8.621.123	(799.396)	440.135	(3.277.232)
31.12.2023	Allt að 3 mánuðir	3-6 mánuðir	6-12 mánuðir	Fastir vextir
Handbært fé	926.930			
Markaðsskuldabréf				340.013
Útlán til viðskiptavina	6.458.081	895.002	1.300.517	13.417.847
Eignir samtals	7.385.011	895.002	1.300.517	13.757.859
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	1.009.627	1.759.949		17.131.587
Nettó staða	6.375.384	(864.946)	1.300.517	(3.373.728)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif samhlíða hlíðun vaxtaferla um +/-100 grunnpunkta hefði á afkomu og eigið fé, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

	30.6.2024	
	Hækkun	Lækkun
ISK, óverðtryggt	2.655	(2.655)
ISK, verðtryggt	0	0
USD	1.696	(1.696)
JPY	721	(721)
EUR	2.429	(2.429)
Samtals	7.501	(7.501)
	31.12.2023	
	Hækkun	Lækkun
ISK, óverðtryggt	(2.267)	2.267
ISK, verðtryggt	0	0
USD	1.809	(1.809)
JPY	772	(772)
EUR	3.517	(3.517)
Samtals	3.830	(3.830)

Gjaldeyrissáhætta

Gjaldeyrissáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á gengi erlendra gjaldmiðla.

Markmið Byggðastofnunar er að samræmi sé á milli eigna og skulda í erlendum myntum þannig að gjaldeyrissáhætta skapist ekki.

Erlendar eignir og skuldir skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

30.6.2024	USD	JPY	EUR	Samtals
Handbært fé	165.790	66.579	230.483	462.852
Útlán til viðskiptavina	315.809	126.215	2.582.314	3.024.338
Eignir samtals	481.599	192.794	2.812.797	3.487.190
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	485.425	198.319	2.825.186	3.508.930
Nettó staða	(3.826)	(5.525)	(12.389)	(21.739)

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

31.12.2023

	USD	JPY	EUR	Samtals
Handbært fé	189.190	57.864	276.552	523.606
Útlán til viðskiptavina	306.770	159.685	2.136.627	2.603.082
Eignir samtals	495.960	217.549	2.413.179	3.126.688
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	487.650	236.838	2.488.357	3.212.846
Nettó staða	8.310	(19.290)	(75.177)	(86.157)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif 5% veiking/styrking íslensku krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum hefði á afkomu og eigið fé, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

	30.6.2024		31.12.2023	
	-5%	5%	-5%	5%
USD	191	(191)	(416)	416
JPY	276	(276)	964	(964)
EUR	619	(619)	3.759	(3.759)
Samtals	1.086	(1.086)	4.307	(4.307)

Lánsloforð stofnunar eru gefin út í íslenskum krónum en lántakendur geta óskað eftir að fá lánin í erlendra mynt ef þeir eru með tekjur í erlendra mynt.

Verðtryggingaráhætta

Verðtryggingaráhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerna muni sveifla vegna breytinga á vísitölu neysluverðs.

Markmið Bygðastofnunar er að verðtryggðar eignir séu að jafnaði hærri en verðtryggðar skuldir. Er verðtryggingarjöfnuður því reiknaður mánaðarlega.

Verðtryggðar eignir og skuldir skiptast þannig:

	30.6.2024	31.12.2023
Markaðsskuldabréf	349.979	340.013
Útlán til viðskipta	13.979.067	12.081.709
Verðtryggðar eignir samtals	14.329.047	12.421.722
Verðtryggðar lántökur og skuldabréfaútgáfur	10.331.702	9.528.394
Nettó staða	3.997.345	2.893.328

8% hækkun á vísitölu neysluverðs leiðir til 319,8 milljóna króna hækkunar á afkomu ársins og eigið fé miðað við stöðuna í lok júní 2024 (árslok 2023: 231,5 milljóna króna), ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

Hlutabréfaáhætta

Hlutabréfaáhætta er áhættan á sveiflum í virði hlutabréfa. Markmið Bygðastofnunar er að útlána- og hlutabréfasafni hennar sé áhættu dreift milli atvinnugreina eins og kostur er til að lágmarka áhættu. Skal skuldbinding vegna tiltekinnna atvinnugreina eins og þær eru flokkaðar í meðfylgjandi töflu vera að hámarki 20-50% af heildar útlánasafni og hlutabréfasafni, og lánveitingar og aðrar skuldbindingar eins og hlutabréf og ábyrgðir tengdra viðskiptavina ekki yfir 25% af eiginfjárgrunni

10% hækkun/lækkun á virði hlutabréfa leiðir til 31,8 milljóna króna hækkunar/lækkunar á afkomu ársins og eigið fé miðað við stöðuna í lok júní 2024 (árslok 2023: 28,5 milljóna króna), ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

Lausafjáraáhætta

Lausafjáraáhætta er sú áhætta sem felst í því að stofnunin geti ekki staðið við skuldbindingar sínar þegar þær gjaldfalla og að hún geti ekki greitt út lánsloforð til viðskiptavina. Lausafjáraáhrif Bygðastofnunar felur í sér lausafjargreiningu og lausafjáraáætlun. Til að tryggja stöðuga fjármögnun hefur stofnunin fjárfest í ríkisbréfum.

Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda 30.06.2024

Tímagreiningin byggir á samningsbundnu greiðslufæði. Upphæðirnar eru ónúvirtar og innihalda framtíðarvaxtagreiðslur, en verðtryggðar upphæðir innihalda ekki áætlaðar verðbætur vegna framtíðarverðbólgu. Heildarupphæð hvers liðar er því hærri en upphæð viðkomandi liðar á efnahagsreikningi, þar sem upphæðir á efnahagsreikningi eru annaðhvort á kröfuvirði og innihalda því ekki framtíðarvaxtagreiðslur, eða á gangvirði þar sem búið er að núvirða. Fjárhæðum í eftirstöðvagreiningu í árslok 2023 er skipt niður á tímabil með tilliti til þess sem eftir er af líftíma samnings (þ.e. miðað við tímasetningu samningsbundins greiðslufæðis).

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

30.6.2024

Fjáreignir	0-3 mán.	3-12 mán.	1-5 ár	Yfir 5 árum	Samtals
Handbært fé.....	1.737.413				1.737.413
Markaðsskuldabréf..	349.979				349.979
Aðrar kröfur.....	10.424				10.424
Útlán til					
viðskiptavina.....	896.253	2.302.351	12.033.196	27.211.600	42.443.401
Fjáreignir samtals....	2.994.070	2.302.351	12.033.196	27.211.600	44.541.218

Fjárskuldir

Lántökur og					
skuldabréfaútgáfur.	504.084	2.683.894	10.081.694	12.224.571	25.494.243
Óráðstöfuð framlög.	442.423	414.134			856.557
Aðrar skuldir.....	406.966				406.966
Fjárskuldir samtals..	1.353.473	3.098.028	10.081.694	12.224.571	26.757.766

31.12.2023

Fjáreignir	0-3 mán.	3-12 mán.	1-5 ár	Yfir 5 árum	Samtals
Handbært fé.....	926.930				926.930
Markaðsskuldabréf..	340.013				340.013
Aðrar kröfur.....	25.296				25.296
Útlán til					
viðskiptavina.....	597.848	2.559.277	11.825.068	26.498.356	41.480.549
Fjáreignir samtals....	1.890.087	2.559.277	11.825.068	26.498.356	42.772.789

Fjárskuldir

Lántökur og					
skuldabréfaútgáfur.	445.080	2.104.863	10.580.093	13.392.312	26.522.349
Óráðstöfuð framlög.	442.423	86.863			529.287
Aðrar skuldir.....	206.960				206.960
Fjárskuldir samtals..	1.094.463	2.191.727	10.580.093	13.392.312	27.258.595

Rekstraráhætta

Undir rekstraráhættu fellur áhættan á fjárhagslegu tapi, upplýsingatækniahætta, pólitísk- og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta.

Til að draga úr rekstraráhættu notar stofnunin fyrirbyggjandi aðgerðir og eftirlit í starfsemi sinni. Meðal fyrirbyggjandi aðgerða eru verkferlar um alla helstu þætti í rekstrinum, þjálfun starfsmanna, aðgreining starfa, afritun gagna og fleira. Þá vinnu Bygðastofnun eftir ISO 27001 staðli um öryggi upplýsingakerfa.

23. Áhrif náttúruhamfara á Reykjanesskaga

Bygðastofnun hefur metið áhrif náttúruhamfaranna í Grindavíkurbæ á rekstur og efnahag stofnunarinnar og telur að þau hafi ekki áhrif á rekstur hennar. Stofnunin er með útistandandi lán til þriggja aðila í Grindavík og er kröfuvirði þeirra 310 m.kr. Stofnunin telur lánin vel tryggð og muni fást greidd að fullu. Stofnunin hefur boðið þessum viðskiptavinum að fresta greiðslum lána sinna meðan á óvissunni sem náttúruhamfarirnar hafa ganga yfir.

24. Aflamark Bygðastofnunar

Skv. gr. 10. a í lögum um stjórn fiskveiða nr. 116 /2006 hefur Bygðastofnun til ráðstöfunar aflaheimildir sem ráðherra ákvarðar skv. heimild í 5. mgr. 8. gr. áður nefndra laga til að styðja við byggðarlög í alvarlegum og bráðum vanda vegna samdráttar í sjávarútvegi. Bygðastofnun getur gert samninga við fiskvinnslur eða útgerðarfélög til allt að sex ára í senn. Bygðastofnun skal hafa samráð við sveitarstjórn viðkomandi sveitarfélags áður en samningur er undirritaður. Aflaheimildir skulu vera í þorski, ýsu, steinbít, ufsa, löngu, keilu og gullkarfa í hlutfalli við leyfðan heildarafla af þessum tegundum. Aflaheimildir þessar miðast við þorskígildi og skulu þær dregnar frá með sama hætti og greinir í 3. mgr. 8. gr. laganna, sbr. 5. mgr. sömu greinar. Ráðherra hefur sett nánari ákvæði um framkvæmd þessa ákvæðis í reglugerð 643/2016.

Á fiskveiðiárinu 2023/2024 hefur Bygðastofnun haft til úthlutunar 6.584 tonn af afla í þorski, ýsu, ufsa, steinbít, gullkarfa, keilu og löngu og hafa verið gerðir 13 samningar um nýtingu aflans í ellefu byggðarlögum. Nánari upplýsingar um samningana má sjá á heimasíðu Bygðastofnunar, byggðastofnun.is

Mat Bygðastofnunar er að verðmæti aflamarksins sé 1.823 m.kr.miðað við meðalverð á markaði á tímabilinu.